

**17. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE
RESİM SANATINDA LİMON İMGESİ**

Gülay ERGİNDİR

**Yüksek Lisans Tezi
Resim Anasanat Dalı**

Danışman: Prof. Melihat TÜZÜN

2021

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

17. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE RESİM SANATINDA LİMON İMGESİ

Gülay ERGİNDİR

RESİM ANASANAT DALI
DANIŞMAN: Prof. Melihat TÜZÜN

TEKİRDAĞ-2021
Her hakkı saklıdır.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin çalışmasının bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

... / ... / 20...

Gülay ERGİNDİR

ÖZET

Kurum, Enstitü : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
ASD : Resim Anasanat Dalı
Tez Başlığı : 17. Yüzyıldan Günümüze Resim Sanatında Limon İmgesi
Tez Yazarı : Gülay ERGİNDİR
Tez Danışmanı : Prof. Melihat TÜZÜN
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2021
Sayfa Sayısı : 120

Natürmort türünde hemen hemen her resimde yer alan limon imgesi, kendisine yeni anlamlar yüklenen bir anlatım aracı olarak varlığını sürdürmektedir.

17. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte ressamın resimlerinde limonu nasıl ve hangi amaçla resmettikleri çeşitlilik göstermiştir. Ressamlar kendilerine ait üsluplarıyla, limonu eserlerinde kullanmışlardır. 17. yüzyıldan önce limon objesine pek fazla rastlanılmasa da, 17. Yüzyıldan sonra natürmort türünde karşımıza sıklıkla çıkmaktadır. Günümüzde de limon objesi sanatçılara esin ve ışık kaynağı olmaktadır. Limonun dokusu, içerisindeki asimetrik dilimler, kabuğu ve rengi ile ressamın her zaman ilgisini çekmektedir ve çekmeye de devam etmektedir. 17. yüzyıldan günümüze imge olarak limonun yerini ve önemini ortaya konulmuş ve bu çerçevede yapılan kişisel limon imgelerinin yorumları paylaşılmıştır.

Tez çalışmasında giriş bölümünün ardından alt bölümler olan, problem, varsayım cümlesi, tezin amacı, evren ve örneklem, yöntem ve teknik, verilerin toplanması oluşturmaktadır.

Birinci bölümde natürmortun tanımı üzerinde durularak, natürmortun tarihini açıklanmıştır. Dönemin önemli sanatçıları hakkında bilgiler verilir, eserlerinden örnekler bulunmaktadır. Sanatçıları natürmort yapmaya teşvik eden nedenler üzerinde durulmuştur. Resim sanatı tarihinde natürmortlar seyirciye, dönemin ekonomik, sosyolojik, dini konularıyla o dönem hakkında bilgi verirler.

İkinci bölümde 17. ve 18. yüzyıl resim sanatında limon imgesine ait bilgiler ve 17. 18. yüzyılda resim sanatında limon çalışan resamlara ilişkin bilgiler ve eserleri bulunmaktadır.

Üçüncü bölümde 19. ve 20. yüzyıl resim sanatında limon imgesine ait bilgiler ve 19. 20. yüzyılda resim sanatında limon çalışan resamlara ilişkin bilgiler ve eserlerine yer verilmektedir. Türk resminde natürmort ve limon imgesi de dördüncü bölümde yer almaktadır. Bu bölümde hem Türk ressamın eserleri incelenmiş hem de sanatçılara ait kısa bilgiler bulunmaktadır.

Dördüncü bölümde günümüz sanatında limon çalışan ressamalara ilişkin bilgiler ve eserlerine yer verilmektedir.

Tezin son bölümünde çalışmaya ilişkin sonuç ve değerlendirmeler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Natürmort, Limon, İmge, Işık-gölge

ABSTRACT

Institution, Institute,	Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social Sciences,
Department	:Painting Department
Thesis Title	Lemon Image from the 17th Century to the Present
Thesis Writer	Gülay ERGİNDİR
Thesis Adviser	Prof. Melihat TÜZÜN
Thesis Type, Year	Master Thesis, 2021
Total Number of Pages	120

The lemon image, which takes place in almost every painting in the still life genre, continues to exist as a means of expression with new meanings attached to it.

From the 17th century to the present, how and for what purpose the painters depicted lemons in their paintings varied. Painters have used lemon in their works with their own style. Although lemon objects in the still life type were not encountered very often before the 17th century, we encounter them frequently after the 17th century. Today, the lemon object is a source of inspiration and light for artists. The texture of the lemon, the asymmetrical slices inside, its peel and color have always attracted the attention of painters and continue to attract. To reveal the place and importance of lemon in the history of modern art from the 17th century to the present and to share the interpretations of personal lemon images made in this context.

In the the thesis, after the introduction, the sub-sections, the problem, the hypothesis statement, the purpose of the thesis, the universe and the sample, the method and the technique, constitute the collection of data.

In the first chapter, the definition of still life is emphasized and the history of still life is explained. Information about the important artists of the period is given and examples of their works are available. The reasons that encourage artists to make still lifes are emphasized. In the history of painting, still lifes inform the audience about the economic, sociological and religious issues of the period and that history.

In the second part, information about the Lemon Image in the 17th and 18th Century Painting Art and the information and works of the Painters Working Lemon in the 17th-18th Century Painting Art are given.

In the third chapter, information about the Lemon Image in the 19th and 20th Century Painting Art and the information about the Painters Working Lemon in the 19th 20th Century Painting Art and their works are given. Still Life and Lemon Image in Turkish Painting are also included in the fourth section. In this section, both the works of Turkish painters are examined and there is brief information about the

artists.

In the fourth chapter, information about the Painters Working Lemon in Contemporary Art and their works are given.

In the last part of the thesis, there are results and evaluations related to the study.

Key Words: Still Life, Lemon, Image, Light-shade

ÖNSÖZ

17. yüzyıldan günümüze, resim sanatında limon imgesi çeşitli sanatçılar tarafından farklı biçimlerde ele alınmış, her sanatçının limona yüklediği anlam veya sembol değişkenlik göstermiştir. Sanatçılar kendilerine ait üsluplarıyla, farklı kompozisyonlarda limonu bir sanat nesnesi olarak ele almışlardır. Resim sanatında limon, gerek bir bütün haliyle, gerek yarım haliyle, gerekse de dilim veya dilimler olarak bir imge olarak kullanılmıştır. Limon, sanat tarihinde 17. yüzyılın öncesinde de, neredeyse her dönemde ele alınmıştır, fakat modern dönemde daha fazla tercih edilen bir sanat objesi olmuştur. Limon imgesi, geçmiş dönem sanatçılarındaki olduğu gibi, günümüzdeki sanatçılara da esin ve ışık kaynağı olma özelliğini devam ettirmektedir. Limonun, sanatçılar tarafından çok fazla kullanılmasının sebepleri arasında etkileyici rengi, estetik bir özellik taşıması ve her zaman bulunabilen bir natürmort nesnesi olması sayılabilir. Bir sanatçı limon imgesinden çok çeşitli unsurlar bakımından etkilenebilir. Beni etkileyen unsur da limon dilimlerindeki asimetrik dağılım olmuş, bu da çalışmalarımı limon dilimleri üzerinde yoğunlaştırmama sebebiyet vermiştir. Yüksek lisans tez araştırma sürecimin başından sonuna kadar olan süreçte, fikirleriyle, öneri ve desteğiyle yanımda olan, engin tecrübelerinden yararlandığım değerli danışmanım Prof. Melihat TÜZÜN'e teşekkür ederim.

Ayrıca, yapılan bu çalışmada çalışma süresi boyunca, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gülay ERGİNDİR

Tekirdağ,2021

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM BEYANI	i
TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
RESİMLER LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	2
1.Problem	2
2.Varsayım Cümlesi.....	2
3.Araştırmanın Amacı.....	2
4.Evren ve Örneklem.....	2
5.Yöntem ve Teknik.....	3
6.Verilerin Toplanması.....	3
BÖLÜM I	
1. NATÜRMORTUN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ	
1.1. Natürmortun Tanımı.....	3
1.2. Natürmortun Tarihsel Gelişimi.....	4
BÖLÜM II	
2. 17. ve 18. YÜZYILDA RESİM SANATINDA LİMON İMGESİ	10
2.1. 17. ve 18. YÜZYILDA RESİM SANATINDA LİMON	
ÇALIŞAN RESSAMLAR	10
2.1.1. Alexander Adreaenssen.....	10
2.1.2. Willem Claesz. Heda.....	11
2.1.3. Pieter Claesz.....	12
2.1.4. Francisco De Zurbaran.....	13
2.1.5. Jan Davidsz. De Heem.....	15
2.1.6. Willem Kalf.....	18
2.1.7. Abraham Van Bayeren.....	21
2.1.8. Bartolomeo Bimbi.....	22

BÖLÜM III

3. 19. VE 20. YÜZYIL RESİM SANATINDA LİMON İMGESİ	24
3.1. 19. VE 20. YÜZYILDA RESİM SANATINDA LİMON ÇALIŞAN RESSAMLAR	24
3.1.1. Edouard Manet	24
3.1.2. Paul Cezanne	26
3.1.3. Claude Monet	32
3.1.4. Pierre Auguste Renoir	33
3.1.5. Vincent Van Gogh	36
3.1.6. Henri Matisse	40
3.1.7. Pablo Picasso	48
3.1.8. Georges Braque	51
3.2. Türk Resminde Natüremort ve Limon İmgesi	54
3.2.1. Şeker Ahmet Paşa	55
3.2.2. Süleyman Seyyit	56
3.2.3. Fikret Mualla	57
3.2.4. Mahmut Cuda	60
3.2.5. Adnan Varınca	61

BÖLÜM IV

4. GÜNÜMÜZ RESİM SANATINDA LİMON ÇALIŞAN RESSAMLAR

4.1. İbrahim Örs	63
4.2. Julian Merrow-Smith	64
4.3. Georgesse Gomez	67
4.4. Youqing Wang	69
4.5. Ayşin Cebeci	71
4.6. Sarah Sedwick	73
4.7. Vitaly Urzhumov	75
4.8. Jeffrey Hayes	7g
4.9. Gülay Ergindir'in Eserlerinde Limon İmgesi	^
SONUÇ	87
KAYNAKÇA	89
ÖZGEÇMİŞ	106

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 1. Jean Baptisse Simeon Chardin, Yaban Çilekleriyle Dolu Sepet	7
Resim 2. Vincent Van Gogh, Soğanlı Natürmort	8
Resim 3. Paul Cezanne, Şişe ve Elma Sepeti	9
Resim 4. Alexander Adriaenssen Gül Yengeç ve Ekmekli Natürmort	10
Resim 5. Willem Claesz. Heda, Natürmort	11
Resim 6. Pieter Claesz, Balıklı Natürmort	12
Resim 7. Francisco de Zurbaran Lemons, Oranges and a Rose	13
Resim 8. Jan Davidsz de Heem, Meyveli ve Istakozlu Natürmort	15
Resim 9. Jan Davidsz de Heem, Natülüs Kupası ile Natürmort	16
Resim 10. Jan Davidsz de Heem, Natürmort	17
Resim 11. Jan Davidsz de Heem, Soyulmuş limon, İstiridy ve Üzüm Natürmort	17
Resim 12. Willem Kalf; Helezon Sedef Kadehli Natürmort	19
Resim 13. Willem Kalf; Gümüş İbrik ile Natürmort	20
Resim 14. Willem Kalf; Boynuzla Natürmort	21
Resim 15. Abraham Van Beyeren, Natürmort	22
Resim 16. Bartolomeo Bimbi Turunçgiller Aranjmanı	23
Resim 17. Edouard Manet; The Lemon	24
Resim 18. Edouard Manet; İstiridyeler	25
Resim 19. Edouard Manet; Natürmort Limon İstiridy Börek	25
Resim 20. Paul Cezanne; Örtülü Natürmort	27
Resim 21. Paul Cezanne; Çiçekler ve Meyveler	27
Resim 22. Paul Cezanne; Still Life with Apples	28
Resim 23. Paul Cezanne Still Life with Basket	29
Resim 24. Paul Cezanne Still Life with Apples	30
Resim 25. Paul Cezanne Bottle; Carafe, Jug and Lemons	31
Resim 26. Claude Monet; Branch of Lemons	32
Resim 27. Claude Monet; Branch of Lemons	33
Resim 28. Pierre Auguste Renoir; Three Lemons	33
Resim 29. Pierre Auguste Renoir; Lemons	34
Resim 30. Pierre Auguste Renoir; Still Life with Lemons and Oranges	34
Resim 31. Pierre Auguste Renoir; Still Life with Carafe	35
Resim 32. Vincent Van Gogh; Şişeler, Limonlar ve Portakallar	36
Resim 33. Vincent Van Gogh; Şişe ve Tabaktaki Limonlar	37
Resim 34. Vincent Van Gogh; Mavi Kahve Demliği, Çanak Çömlek ve Meyve..	38
Resim 35. Vincent Van Gogh; Still Life Oranges and Lemons with Blue Gloves.	39
Resim 36. Vincent Van Gogh; Still Life With Lemons On A Plate	39
Resim 37. Henri Matisse Black Philodendron and lemons	40
Resim 38. Henri Matisse; Still Life With Plaster Figure	41
Resim 39. Henri Matisse; Blue Still Life	42
Resim 40. Henri Matisse; Harmony In Red	42
Resim 41. Henri Matisse; Still Life With Vase	43
Resim 42. Henri Matisse; Pianos and Still Life	44
Resim 43. Henri Matisse; Interior With A Phonograph	45
Resim 44. Henri Matisse; Pink Tablecloth	46

Resim 45.	Henri Matisse; Kalaylı Tabakta Limon.....	47
Resim 46.	Henri Matisse; Mavi Saksı.....	47
Resim 47.	Picasso; Bowl, and Lemon.....	48
Resim 48.	Picasso, Lemon and Oranges.....	49
Resim 49.	Picasso; Lemon and Red Pitcher.....	50
Resim 50.	Picasso; Masadaki Ekmek ve Meyve Tabacağı.....	50
Resim 51.	Georges Braque; Still Life with Pitcher and Lemons.....	52
Resim 52.	Georges Braque; Lemons.....	52
Resim 53.	Georges Braque; Bowl of Lemons.....	53
Resim 54.	Georges Braque; Les Citrons.....	53
Resim 55.	Şeker Ahmet Paşa; Muzlu Natürmort.....	55
Resim 56.	Süleyman Seyyit, Natürmort.....	56
Resim 57.	Fikret Mualla, Mavili Natürmort.....	57
Resim 58.	Fikret Mualla, Natürmort.....	58
Resim 59.	Fikret Mualla, Chianti Şişesi ve Balık.....	58
Resim 60.	Fikret Mualla, Son Natürmort.....	59
Resim 61.	Fikret Mualla, Natürmort.....	59
Resim 62.	Mahmut Cuda; Kavun ve Mavi Kasedeki Meyveler.....	60
Resim 63.	Adnan Varınca; Natürmort.....	61
Resim 64.	Adnan Varınca; Natürmort.....	62
Resim 65.	İbrahim Örs, "Limonlu", Tuval Üzerine Yağlıboya.....	63
Resim 66.	Julian Merrow-Smith; Lemon in a Glasses.....	64
Resim 67.	Julian Merrow-Smith; Lemons.....	65
Resim 68.	Julian Merrow-Smith; Lemons, 2005.....	65
Resim 69.	Julian Merrow-Smith; Lemons, 2006.....	66
Resim 70.	Julian Merrow-Smith; Lemons, 2016.....	66
Resim 71.	Julian Merrow-Smith; Lemons, 2017.....	66
Resim 72.	Julian Merrow-Smith; Lemons, 2018.....	67
Resim 73.	Georgesse Gomez; Lemons and Blue Bow.....	67
Resim 74.	Georgesse Gomez; Parlak Bir Limon.....	68
Resim 75.	Youqing Wang; A Peeled Lemon Still Life.....	69
Resim 76.	Youqing Wang; Lemons.....	70
Resim 77.	Youqing Wang; Lemons.....	70
Resim 78.	Ayşin Cebeci; Soyulmuş Limonlu Natürmort.....	71
Resim 79.	Ayşin Cebeci, Üç Limon Dilimli Natürmort.....	72
Resim 80.	Sarah Sedwick; Lemon Wheels.....	73
Resim 81.	Sarah Sedwick; Lemon Sugar.....	73
Resim 82.	Sarah Sedwick; Golden Spiral.....	74
Resim 83.	Sarah Sedwick; Yellow Path.....	74
Resim 84.	Sarah Sedwick; Green Tea with Lemons.....	75
Resim 85.	Vitaly Urzhumov; Buzda Limon.....	76
Resim 86.	Vitaly Urzhumov; Limon Bahçesi.....	76
Resim 87.	Vitaly Urzhumov Limon Dünyası II.....	77
Resim 88.	Vitaly Urzhumov; Hasat 3.....	77
Resim 89.	Jeffrey Hayes; Soyulmuş Limon.....	78
Resim 90.	Jeffrey Hayes; Bir Renk Çalışması.....	79
Resim 91.	Gülay Ergindir; Soda With Lemon.....	80

Resim 92. Gülay Ergindir; Soda With Lemons.....	81
Resim 93. Gülay Ergindir; Naneli Limonlar.....	82
Resim 94. Gülay Ergindir; Limonlu Devinim.....	83
Resim 95. Gülay Ergindir; Limonlar ve Zeytinler.....	84
Resim 96. Gülay Ergindir; Cola With Lemon	84
Resim 97. Gülay Ergindir; Portakallı Limon 1.....	85
Resim 98. Gülay Ergindir; Portakallı Limon 2.....	86

GİRİŞ

Konusu cansız varlıklar veya nesnelere olan natürmort, 17. Yüzyıl sonlarından itibaren daha sık kullanılan bir resim türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Natürmort türünde eserler veren sanatçılar genel olarak resimlerinde limon imgesine yer vermektedirler. Limon imgesini sanatçılar, bazı resimlerde ışığı dengelemek, bazılarında ise renk olarak kompozisyonu dengeleme amacıyla natürmortlarında kullanmayı tercih etmişlerdir.

17. ve 18. yüzyıl sanatçıları natürmort eserlerinde sıklıkla limon imgesi görülmektedir. Resimlerde limona yüklenen anlam genellikle ana temayı oluşturup yanına eklenen obje ile tema desteklenmektedir.

19. ve 20. yüzyıl sanatçıları da limon imgesi sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Türk ressamalarda limon imgesi natürmortlarda destekleyici obje olarak kullanılmaktadır. Günümüz sanatçıları eski dönem ressamlarından esinlenip limona farklı anlamlar yükleyerek tablolarına aktarmışlardır.

Sanatçılar için limonun sarı rengi ışığın parlaklığını vurgulayan bir özellik taşımaktadır. Limon, bu noktada dikkat çekici özelliğiyle çok fazla tercih edilmiştir. Güney bölgelerinde limon kolay bulunabilir bir meyve olduğu için sanatçılar bunu resimlerinde değerlendirmişlerdir. Bu bölgelerde limon imgesi, parlak formlarla yansıtılmıştır. Hollanda'ya ait resimlerde limon imgesi sıklıkla görülmektedir. Kuzey bölgesinde ise limonlar parlak biçimde resmedilememiştir çünkü limon güney bölgelerden kuzey bölgelere gelene kadar renk değiştirmiştir ama yine de limon onlar için vazgeçilmez bir obje olmuştur.

Resim sanatında limon imgesi çeşitli sanatçılar tarafından farklı biçimlerde ele alınmıştır. Her ressamın limonu resmediş amacı farklıdır. Kimi ölümü çağrıştırmak, kimi ışığı dengelemek için limon objesini natürmortlarına koyma gereksiniminde bulunmuştur.

1. Problem

"17. Yüzyıldan Günümüze Resim Sanatında Limon İmgesi" başlıklı bu tez çalışmasının problemi, sanatçıların eserlerinde limon objesini ne amaçla kullandıkları ve bu yüzyıllar içerisinde hangi ressamın eserinde veya eserlerinde limon imgesine yer verdiğini belirlemektir. Resim sanatında limon imgesi çeşitli sanatçılar tarafından farklı biçimlerde ele alınmıştır. Her ressamın limonu resmediş amacı farklıdır. Kimi ölümü çağrıştırmak, kimi ışığı dengelemek için limon objesini natürmortlarına koyma gereksiniminde bulunmuştur.

2. Varsayım Cümlesi

Resim sanatında geçmişten günümüze obje olarak limon birçok sanatçıya ilham ve esin kaynağı olduğu varsayılmaktadır.

3. Araştırmanın Amacı

"17. Yüzyıldan Günümüze Resim Sanatında Limon İmgesi" adı altındaki bu tez çalışmasının amacı, 17. Yüzyıldan itibaren günümüze kadar geçen süreçte limon çalışan ressamların limonu obje, ışık, olarak resimde kullanmaları ve sembolik olarak limona hangi anlamları yüklediklerini araştırmaktır. Bu tez aynı zamanda natürmort türü içinde merkezde Limon imgesine odaklanarak, 17. Yüzyıldan Günümüze değişen ifade biçimlerini dikkat çekmektedir.

4. Evren ve Örneklem

Bu tezin evrenini, 17. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte natürmort çalışması yapan ressamlar oluşturmaktadır. Örneklemi ise, limon imgesi yapan ressamlardır. Bu araştırmada limon konusunda çalışan ressamların, eserlerinin resim sanatına etkileri, limondan nasıl etkilendikleri ve konuyu eserlerine nasıl aktardıkları incelenmektedir.

5. Yöntem ve Teknik

Bu tez, bireylerin gözlem gücünün gelişmesine, tespitlerde bulunmasına, somut biçimler görmeyi öğrenmeye katkı sağlayacaktır. Araştırma sürecinde

belirlenen sanatçıların eserleri eser analizi yöntemi ile çözümlenmeye çalışılmış, literatür tarama yöntemi ile araştırma tamamlanmıştır.

6. Verilerin Toplanması

"17. Yüzyıldan Günümüze Resim Sanatında Limon İmgesi" isimli araştırma literatür tarama yöntemi ile yapılmıştır. Konu ile ilgili araştırma yapılırken kitaplar, tezler, makaleler, internet siteleri, videolar, sergi ve sempozyum katalogları üzerinden konu araştırılıp kaynaklar tespit edilmiştir.

BÖLÜM I

1. NATÜRMORTUN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Natürmortun Tanımı

Natürmort, canlı varlıklar dışında kalan yapay nesnelere, hareketsiz doğa, öğelerinin, ressamın seçtiği estetik bir düzen içinde resmedilmesidir. Bu yapay nesnelere ve hareketsiz doğa öğeleri genellikle vazo, kitap, bardak, tabak, çiçek, meyve, deniz ürünleri, çeşitli nitelikteki cansız varlıklar ve benzerleridir. Resim açısından nesnelere bu hareketsiz hali Fransızca da Nature-Morte sözcüklerinin bir araya gelmesi ile tanımlanmıştır. Nature Fransızca da doğa, Morte ise ölü, cansız, durağan anlamında sözcüklerdir. Bu sözcükler 18.yy' da birleştirilerek resim tarihine girmiş, hareketsiz nesnelere resmini tanımlamıştır. Natürmort İngilizcede "Still Life" olarak adlandırılır. İngilizce de "Still" sessiz, hareketsiz, durgun gibi anlamlara gelirken; "Life" ise; yaşam, ömür, canlılık, can gibi anlamlara gelmektedir.

Ölü doğa, 17.yy'a kadar kullanılan bir terim değildir. İlk defa Hollandalılar tarafından kullanıldığını görüyoruz. Ancak o zaman bile natürmort için değişik bir ad kullanılmaktadır. Natürmort, fruytagie (fruit piece) meyve parçası, banquet (banquet) büyük ziyafet, yemek masası veya kahvaltı anlamına gelen ontbijt gibi adlarla rekabet halindeydi. Önce stilleven şeklinde olan bu Hollandaca kelime, ilk başlarda sabit nesnelere ifade ediyordu. Bir yüzyıl sonra Fransa'da Nature-Morte terimi bu kavrama eş anlamlı olarak kullanıldı (Alemdar, 2004, s:10).

1.2. Natürmortun Tarihsel Gelişimi

Natürmortun resim tür ve hiyerarşisindeki yeri dinsel, tarihsel konular, portre ve manzaradan sonra gelmiştir. Gelişimini geç tamamlamış ve önemi daha sonradan anlaşılmış resim türüdür. M.Ö. 4.yy'da Yunanistan'da natürmort resmi yapıldığı ve daha sonra Roma Uygarlığının bu türü örnek aldığı bilinmektedir.

"En eski natürmort örnekleri Pompei'nin külleri içinde gömülü bulunduğu gibi aynı şehirde Piraikos isimli bir sanatçının olduğunu ve dükkan içlerine yiyecek ve şaraplı basit ölü doğa resimleri yaptığını yazan belgeler de bulunmuştur" (Baker, 2001, s:12).

12-14 yüzyıllar arasında natürmort türünde eserler pek görülememektedir. Bunun nedeni ise, batı sanatında Hristiyan Kilisesinin sadece dini konuların resimlerinin yapılması istemesi, din dışı konuların resmedilmesini hoş karşılamamasıdır.

Ölü doğa konulu ilk örnekler 15.yy'da Avrupa'da resimli dükkan levhalarında kullanılmaktaydı. Bu levhalar ilaç satılan bir dükkanda rafta dizili ilaçları göstermekteydi. Ahşap kakma tekniği kullanılarak, İtalya'da nesnelere yanılmalılarının işlendiği kakmacılar bulunmaktadır. Kakmalar, çeşitli renklerdeki ve dokulardaki ahşap parçalarının yan yana getirilmesiyle nesnelere betimlenmesini sağlamaktadır. Bu kakmalar, dolaplara yerleştirilmiş kafatası, kum saati gibi nesnelere ilişkisinden ortaya çıkan sembolik anlatımlarıyla 17.yüzyıl vanitaslarının bir ön biçimini oluşturmaktadır (Alemdar,2004 s: 12).

Natürmort'un basit olarak ilk örneklerinin Antik Mısır sanatında görülür. Mezar duvarlarında, papirüs üzerinde, mumya sandukalarında ve savaş aletlerinin üzerlerinde ölümlerin günlük eşyaları inceden inceye gösterilmiş ve objelerin ölümlerinde gösterilmesine özenilmiştir. Bunları takip eden Etrüsk resimlerinde ise daha çok varlığın gerçek niteliklerini, sürekliliğini yansıtmak ve yaşayanla ölmüş olan arasında bir bağ kurmak dileği hakimdir. Klasik Eskiçağ uygarlıklarında da aynı tema çeşitli biçimlerde, Roma, Anadolu ve diğer uygarlıklara işlenmiştir. Ortaçağ'da zamanla unutulmuş ve başlı başına bir konu olma özelliğini kaybettiği, kutsal motiflerde detay

olarak sunulan natürmort, gerçek anlamda ancak Rönesans'ın ardından 17.yy'da ortaya çıkmıştır (Gümrah, 1989, s:9-10).

17.yy'da natürmort nesnelere güzelliklerinin araştırılması ve yansıtılması şeklinde ortaya çıkmıştır. Hayvan, çiçek, müzik aletleri gibi objeler gerçeklik duygusu ile 17.yüzyılın sonlarına doğru otonom konular olarak ele alınmışlardır.

Ölü doğa 17.yy da hem estetik hem de simgesel anlamda bağımsız bir resim türü olarak yaygınlık kazanmıştır. Kuzeyde kilise sanat üretimini yönlendirici ve destekleyici bir tutumdan uzak olduğu için sanatsal etkinlikler giderek zenginleşen ticaret burjuvazisinin beğeni anlayışı doğrultusunda gelişmiştir. Natürmortun yaygınlık kazanmasında Flemenk (Hollanda) burjuvazinin, zenginlik ve sağlık göstergesi olarak, kendini çeşitli yiyeceklerle donatılmış masa başlarında betimleyen resimlere gösterdiği ilgi başrol göstermektedir. Bu sayede natürmort masalardaki yiyeceklerin cinsine ve niteliğine göre sınıflandırılan bir tür haline gelmiş, kısa sürede yaygınlık kazanmıştır. Yemek sonrası masaların dağınık ve bozulmuş görüntülerini konu alan ölü doğa resimlerinden vanistas'lar doğmuştur. Geçiciliği ve ölümü simgeleyen çeşitli nesnelere oluşturulan vanistaslar (memento mori; ölümlü olduğunu batıda) bu bağlamda töre resmi içerisinde değerlendirilir (İskender, 1997, s:1406).

17.yy Avrupa resim sanatının tarihsel gelişim sürecinde natürmortun altın yüzyılı olarak görülmektedir.16.yy içerisinde İtalyan resminde natürmort elemanları kompozisyonların diğer elemanları ile birlikte dengeli biçimde resme aktarılırken ve natüralist elemanlar çeşitli biçimlerde İtalyan resmine girerken, natürmortun tek başına ele alınmasına zemin hazırlamıştır. 17. yy'da özellikle Kuzey ülkelerinde ve Hollanda'da gerçek anlamıyla natürmort eserleri görülmeye başlanmıştır. Natürmort, Hollanda sanatının en uzmanlaşmış dalı haline gelmiş, Hollandalı ressamların natürmort çalışmalarında iştah kabartıcı meyveler, vazoya yerleştirilmiş laleleri ve başka çiçekleri göstermiş, bu sayede de bu tablolar yemek salonları için uygun olduklarından kolayca müşteri bulmuşlardır (Gümrah, 1989, s: 15-16).

"17.yy sonunda ölü doğa daha değerli ve ender nesnelere belli bir zarafet havası içinde betimlendiği ve nesnelere resim içindeki bir yapay ışık kaynağıyla aydınlatıldığı örneklerle daha da zenginleşmiştir. 18.yy'ın en büyük natürmort

sanatçısı olan Chardin, bireysel ve sıcak bir atmosfer sergileyen anlatımıyla, ışık ve boyanın biçimleyici işlevine dayanan bir doku ve yansıma derinliği geliştirmiştir" (İskender, 1997, s:1406).

18.yy'la birlikte Avrupa resim sanatında Klasizm bir kez daha ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. bu dönemde natürmort basit ve küçük ve önemsiz bir çalışma alanı olarak görülmüş, sanatçılar daha çok manzara resmine yönelmişlerdir. Neo-Klasizm olarak adlandırılan bu yeni klasist akımın etkili olduğu süre boyunca natürmort öğeler resme ayrıntı olarak girmişler, neo-klasik akım içinde natürmortun esas konu olarak ele alınması ancak 19. Yy'da Corot, Courbet, Monnoyer, Monticelli gibi ressamın elinden olabilmıştır (Gümrah, 1989, s: 17-18).

18. yüzyılın en büyük natürmort sanatçılarından biri Baptiste-Simeon Chardin'dir. Resimlerinde renk uyumu bulunmaktadır. Chardin'in resimlerinde nesnelere gösterişten uzak, renk armonileriyle harmanlanmış kendine özgü üslubu bulunmaktadır. Barok dönemin ustalarının sık sık eserlerinde kullandığı gümüş kaplar üzerine düşen ışık ve yansımaları ustaca resmetmiştir. Eserlerindeki basit kompozisyonlarında tonlamaları dengelidir.

Işık ve boyanın biçimleyici işlevine dayanan doku ve yansıma derinliği geliştirmiştir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008, s. 1196). Resimlerinde kendine özgü ton değerleri ve ışıklandırma ustalığı ile özel bir doku havası vermiştir.

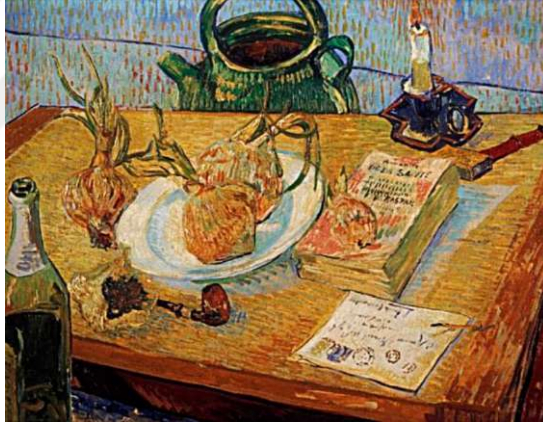
Resim 1. Jean Baptiste Simeon Chardin, "Yaban Çilekleriyle Dolu Sepet", 1760, Tuval Üzeri Yağlıboya, 37 x 45 cm, Private Collection

Üst üste yerleştirilen çileklerle resimde üçgen piramit veya koni biçimi oluşturularak geometrik biçimler elde edilmiştir. Yaşamdaki geçicilik meyvelerin çokluğu ile verilmek istenmiştir (Resim 1.).

Chardin, modern resmin üç büyük ustası olan Cezanne, Braque ve Matisse'i derinden etkilemiş ve bu ressamın eserlerinde Chardin'in etkileri görülmektedir.

"18.yy'ın ikinci yarısından sonra batı bilincine egemen olan tarihsel görüş, insanları, nesnelerin köklerini araştırmaya zorluyordu" (Lyton, 1991, s:16).

Empresyonist ressamlar resimlerinde renk ve ışık üzerinde yoğunlaşmışlardır. Nesnelere doğadaki görünüşleri ile ele almadıkları, yoruma dayalı resimler yaptıkları için daha zengin kaynakları olan manzara resmine eğilmişlerdir. 19. Yüzyılın en önemli natürmort sanatçıları Vincent Van Gogh ve Cezanne'dır. Van Gogh resimlerini ele aldığı renkler ve kendine has biçimsel özellikleriyle yorumlamıştır. Natürmortu kalıplarının dışına çıkararak, özgün çalışma haline getirmişlerdir (Resim 2.).

Resim 2. Vincent Van Gogh, "Soğanlı Natürmort", 1889, Kröller- Müller Müzesi

"20.yy başlarında natürmort Kübistlere "Psikolojik etkilere bağlı figüratif resmin" dışına çıkabilmeyi imkan veren bir formül olarak görülmüştür. Braque ve Picasso gibi kübist ressamlar nesnelerin esas biçimlerini limit olarak kabul etmemişler, objeyi değiştirip perspektifi resimden çıkararak, objeleri her zaman gördükleri biçimlerinin dışına çıkarmışlardır" (Gümrah, 1989, s:20-21).

Kübizm akımı içinde natürmort, dekoratif veya yardımcı öğe olma dışında sanat eseri yaratma fikriyle ortaya koyulmuştur.

Modern sanatın gelişimine yaptığı katkılar sebebiyle Modern Sanatın babası olarak kabuk edilen Cezanne, eserlerinde doğayı taklit etmek yerine, kendine has fırça darbeleriyle doğaya paralel bir görünüm oluşturmayı amaçlamıştır. Cezanne,

eserlerinde her şeyi yeniden düzenleyen ve renklendiren üslubuyla bir yenilik anlayışının öncüsü olmuştur. Kendi kurduğu düzen ile yeniden biçimlenen resimleri Kübizme giden yolu açmıştır.

Cezanne, Paris'i bir elmayla fethetmek diğer bir deyişle mütevazî natürmort resimleriyle ünlü olmak istediğini söylemiştir. Tıpkı daha önceleri tabloyu bitirene kadar kâsede çürüyen meyvede sonuçlanan -ki bu yüzden sonunda yapay meyve kullanmıştır. Meyvelerin ve kaselerin basit şekilleri ona çekici geliyordu; bunlar en nihayetinde birçok temeli olan basit küreler, küpler ve silindirlere (Büyük Ressamlar, 2015, s:20), (Resim 3.).

Resim 3. Paul Cezanne, "Şişe ve Elma Sepeti", Tuval Üzerine Yağlıboya, 62 x 79 cm, 1894, Art Institute Of Chicago.

Resim sanatı tarihi boyunca yapılan natürmortlar seyirciye, sanatçının yaşadığı dönem hakkında bilgiler vermektedir. Natürmortlar sosyolojik, ekonomik ve dini konular üzerinde seyirciye ipuçları verirler.

BÖLÜM II

2. 17. ve 18. YÜZYIL NATÜRMORTLARINDA LİMON İMGESİ

17. yüzyılda natürmort kendi başına bir resim türü olarak karşımıza çıkar. 17 yüzyıla kadar natürmort, sık kullanılan bir terim değildir. Resim sanatında ilk defa Hollandalılar tarafından kullanılmıştır. Natürmortlarda kullanılan nesnelere simgesel anlamları ile yer alırlar.

17. ve 18. yüzyıl natürmortlarında kullanılan limon imgesinin amacı nesnelere dünyasına insani anlamlar yüklenerek izleyiciye sunulmak üzere bir takım kompozisyonlar halinde aktarılmasıdır. Bu yüzyıllarda kullanılan limon objesi resimde izleyiciye mesaj vermektedir. Bazen de sadece soyulmuş kabuğuyla estetik bir değer katması ve resimde hareketliliği sağlamak amacıyla kullanılır.

2.1. 17. ve 18. YÜZYIL RESİM SANATINDA LİMON ÇALIŞAN RESSAMLAR

2.1.1. Alexander Adriaenssen (1587-1661)

17. Yüzyıl Flaman Barok ressam Alexander, natürmort sanatçısıdır. Resimlerinde durgunluk hakimdir ve bu durgunluk paletine de yansımıştır. Natürmortlarında diyagonal kurgu vardır. Yiyecek ve çiçek kalıntılarını, ziyafet sofraları resmedilmiştir.

Resim 4. Alexander Adriaenssen "Gül Yengeç Ve Ekmekli Natürmort", Tuval Üzerine Yağlıboya
Sol kenarda duran limon dilimleri resimdeki sarı rengin dengesini oluşturmaktadır. Ressam burada limon ile ölümlü vurgulamıştır. Limon dilimlenmiş çürümeye yüz tutmuştur aynı şekilde yengeçlerde ölü vaziyettedir. Limonun yavaş yavaş çürümesi ve renginin değişmesi insan hayatının gelip geçiciliğine dikkati çekmektedir (Resim 4).

2.1.2. Willem Claeszoon Heda (1594-1680)

Harlem şehrinde yaşamış olan Heda, sanat yaşamının erken döneminde portreler yaparken sonraki döneminde natürmort resimlere yönelmiştir. Resimlerinde boyaları yoğun şekilde kullanıp, paletindeki renkleri sadedir. Natürmortlarında gerçeklik yanılsamalarına rastlanmaktadır. Objeler üzerindeki parlaklık, yanılsama ve ışık kullanımı konusunda ustadır. Eserlerinde kullandığı objeleri büyük bir titizlikle resmetmektedir.

Resim 5. Willem Claesz. Heda, "Natürmort", 1635, 88 x 113 cm, Ahşap Üzerine Yağlı Boya, Rijksmuseum Amsterdam

Willem Claesz. Heda'nın "Natürmort" konulu resminde 17.yy'da sık görülen lüks nesnelere kullanılmıştır. Resmin sağ tarafında ön planda, yarısı soyulmuş bir limon sarının en parlak tonlarıyla betimlenerek tüm ayrıntılarıyla verilmiştir. Masadan aşağı doğru sarkan kabuğuyla dikkat çeken limonun arkasındaki kurşun-kalay karışımı sürahi üzerindeki yansıması dikkat çekici bir ayrıntıdır. Ressam tüm ayrıntı tutkusunu gösterdiği bu resimde genellikle parlak nesnelere üzerinde durmuştur. Masanın üzerindeki beyaz bir örtünün üzerine döşenen bu ölü doğa nesnelere her biri dokusal özellikleri ile tasvir edilmiştir (Meral, 2007, s:58) (Resim 5).

2.1.3. Pieter Claesz (1597-1660)

Natürmort ressamı olan Claesz Harlem'de yaşadığı dönemde yapmış olduğu erken dönem eserlerinde parlak renkleri kullanmıştır. Sonraki dönem resimlerinde ise soft renkleri kullanmayı tercih etmiştir. Çalışmaları zariflik, uyum ve düzen içerisinde bir sanat anlayışını yansıtmaktadır. Eski dönem ile yeni dönem eserlerinde kullandığı natürmort öğeleri birbiri ile genellikle örtüşmektedir. Claesz için en önemli unsur eserlerindeki ışık yansımalarını kusursuz bir biçimde işlemektir. Kahvaltılık masalarını konu alan sanatçılar arasında en tanınmış ressamdır.

Resim 6. Pieter Claesz, "Balıklı Natürmort", 1647, 64 x 82 cm, Ahşap Üzerine Yağlı Boya, Rijksmuseum Amsterdam

Pieter Claesz'in "Balıklı Ölü doğa" adlı resmi bir kahvaltı sahnesidir. Cansız nesne, hareketsiz doğa anlamlarını içeren bu resim kullanılan tüm nesnelere bir bütünlük taşımaktadır. Bu resimde pek çok sanatçının yaptığı gibi ahşap pano üzerine tasvir edilmiştir. Resimde gri renk ve tonları ile gümüş etkisi verilmiştir. Tipik 17. yy. kahvaltı malzemeleri bir masa üzerinde resmedilir. Sol tarafta içi şarap dolu üst kısmı cam, alt kısmı kabartmalı işlemeli bir bardak, hemen yanında çin porseleni tabak ve içinde kabuğu soyulmuş bir limon yer alır. Başka bir tabakta balık ve bir diğer tabakta da ekmek yer almaktadır. İnsan doğasında çürüme söz konusudur ve sanatçı bunu soyulmuş limon ile dile getirmektedir. Kahvaltı masasında genellikle zenginlerin evlerinde bulunacak nesnelere yer almaktadır ve bunlar mal-mülk geçiciliğini simgelemektedir (Meral, 2007, s:53).

2.1.4. Francisco De Zurbaran (1598- 1664)

1598 yılında Sevilla'da doğan Francisco de Zurbaran, İspanyol ressamdır. Keşişleri, rahibeleri resmeden dini resimleriyle dikkat çeken bir sanatçıdır. Eserlerine konu olan aziz figürlerinde yüzler soluk ve donuk bir biçimde resmedilmiştir. Hayatının uzun zaman diliminde kilise ve manastırlar için çalışmıştır. Natürmort türünde de eserler vermiştir. Çalışmalarında düz, sade karanlık bir arka plan kullanmayı tercih etmiştir. Karanlık arka plan önünde nesnelere betimleyerek ışık-gölge karşıtlığını vurgulanmıştır.

"Zurbaran'ın eserleri arasında, İspanyolların bodegon dedikleri natürmortlara da değinmek gerekir. Gerçi onun fırçasından çıktığı söylenen natürmortların çoğunu oğlu Juan yapmıştır. Kendi fırçasından çıktığı kesin olarak bilinen tek natürmort, imzasını ve 1663 tarihini taşıyan Portakal Çiçekleri adındaki şaheserdir" (Yetkin, 1977, s:71).

Resim 7. Francisco De Zurbaran "Lemons, Oranges And A Rose", 1633, 60 x 107cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Norton Simon Müzesi

"Su dolu kupa ve yanındaki gül ile sevgi ve saflık simgelenmiştir. Seçilen nesnelere, onların dizilişi, sadelik ve arka planın koyu tonu, ışık, gölge ciddi ve mistik atmosferi güçlendirmektedir" (Cebeci, 2010, s: 12).

Gözü yormayan sadelik içerisinde kompozisyonları olan Francisco de Zurbaran İspanyol ressamdır. Kompozisyonlarında objeleri genellikle yan yana dizmeyi tercih etmektedir. Resim 7'de bu özellikler görülmektedir.

Moreno'ya göre meyveler, sahip olduğumuz ünlü sanatçıların çoğunun repertuarında belirgin bir şekilde yer alıyor. Sanchez Cotan'ın çalışmalarında olduğu gibi, Juan Fernandez El Labrador ve Juan Van der Hamen ve Leon, diğerleri ile birlikte o zamanlar üretilen, birçok yaşamda kullanılan meyve tabloları çağdaş resimlerdir. Meyveler aynı zamanda resimlerin ana elemanıdır. İspanyol, Francisco de Zurbaran'ın Natürmortu limon, portakal ve bir fincan gibi öğeler içeriyor. Bunlara sembolik bir değerler atfedilmiştir. Roberto Longhi ve Julian Gallego gibi bilim adamları tarafından bakire, sadakat amblemi olan limonlar, portakallar ve bekaret çiçeği, doğurganlığı

simgelemektedir. Sembolik olarak su kabı saflığı ve gül ilahi aşkı anlatmaktadır (2013, s:38).

"Eşyanın özelliklerini göstermede, bir yünlü kumaşın pürüzlerini, bir brokarın sertliğini, bir gülün kadife yumuşaklığını ve bir elmanın parıltısını canlandırmada şaşılacak derecede ustadır" (Yetkin, 1977, s:70).

2.1.5. Jan Davidsz. De Heem (1606-1683/4)

1606 yılında Hollanda'da doğan Heem, döneminin en ünlü natürmort sanatçısı olmuştur. Ayrıntılı tabaklar ve kadehlerin etrafında sıralanmış, meyve ve çiçek aranjmanları ile ihtişamlı hayatları ile tanınmıştır.

Avrupalı en büyük natürmort ressamlarından biri unvanını alarak uluslararası bir üne sahip olacak olan De Heem, Balthasar van der Ast'ın çırağı olarak Utrecht şehrinde yetişti. 1626 yılında Leiden'e gitti ve müzikal enstürmanlar ve özellikle kitaplardan oluşan monokrom (tek renk) natürmort resimlere odaklandı. Bu yıllarında daha çok vanitas konulu natürmort resimler yaptı. De Heem birçok stilde çalışmıştır. Onun hayat dolu çiçek, meyve ve deniz kabuğu resimleri hocası Van der Ast'ın tarzını yansıtır. Ayrıca Chiaroscuro'daki Claesz ve Heda'daki gibi zekice bir tonsal yaklaşımdaki ustalığını gösteren basit ve kontrollü natürmort çalışmalar yapmıştır (Rosenberg, 1984, s:338).

Resim 8. Jan Davidsz De Heem, "Meyveli ve Istakozlu Natürmort",1648/1649, 95x120 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Stiftung Preussischer Kulturbesitz Staatliche Müzesi, Berlin

"1631'den sonra Antwerp'e gitti. Burada, resimleri oldukça renkli ve zarif bir hale geldi ve konuları değiştirerek daha çok meyve ve çiçek resimlerine yoğunlaştı. 1637'de Antwerp vatandaşı olmuş ve uzun ömrünün çoğunu burada geçirmiştir. Belki De Heem için ilgi alanını geliştirebilecek ortam burasıydı. O meşhur çiçekli çalışmalarını, pahalı meyvelerle dolu kocaman sepetleri, parlak ıstakozlar, değerli metal kaplar ve değerli zarif cam eşyalar ile donatılmış masaların bol ve bereketli sunumlarının olduğu çalışmaları orada resmetmiştir" (Rosenberg, 1984, s:338-339).

Resim 9. Jan Davidsz De Heem, "Natürmört", 1632, 77,5 x 64,7 cm, Ahşap Üzerine Yağlı Boya

Sanatçının ışık oyunu, farklı nesnelere üzerinde gösterilecek şekilde düzenlenmiştir. Resmin odak noktası, natürmört kabuğundan yapılmış olan kıymetli bardaktır. Tablonun etrafında belli bir düzensizlik içinde yerleştirilmiş gümüş kaplar bulunmaktadır. Eserdeki sert formlar, yumuşak formda olan bir salkım üzüm, limon ve soyulmuş kabuğunun farklı dokularıyla birbirleri arasında tezatlık oluşturmaktadır. Sağ tarafta bulunan limon ve kabuğu resimde en parlak nesne olarak dikkati çekerken resme hareketlilik katar. Tabloda kullanılan birbirine yakın tonlar, resimdeki ışık dengesiyle seyirciyi içine çekmektedir.

Resim 10. Jan Davidsz de Heem, "Natürmort", 1642, 46 x 58 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Jan Davidsz de Heem'in Meyveli Natürmort gibi bir esere bakarsak, her bir kıvrılma kıvrımı, yalnızca en deneyimli zanaatkarların ustalaşabileceği bir şekil ve perspektif kavrayışı içerir. Bazıları soyulmuş limonun zamanın bir sembolü olarak görülebileceğini söylese de, kalıcı çekiciliği aynı zamanda meyveyi sadakate bağlayan Katolik geleneğini de anlamlandırıyor. Sanat tarihçisi Mariet Westermann, cömert limonu ' bugün bir Mercedes veya Louis Vuitton çantası kadar topluma ulaşmanın bir işareti' olarak tanımlıyor. Öyleyse bir dahaki sefere hayat sana limon verdiğinde, gerçekten yapman gereken onları boyamak (<https://artuk.org/>).

Resim 11. Jan Davidsz de Heem, "Soyulmuş limon, İstiridye ve Üzüm Natürmort", 1650, 40 x 52 cm, Ahşap Üzerine Yağlı Boya

Yarım soyulmuş limon dekoratif bir unsurdur. Esere bakıldığında ilk olarak dikkatleri üzerine toplayan gerçekçi biçimde resmedilmiş limondur. Kabuğu soyulmuş limon, izleyiciyi resmin içine alan hacim ve derinliği artırıcı bir nesnedir. Ressam, solda bulunan üzüm asmasını ve sağda bulunan erik dalını tabloda güçlü çapraz çizgileriyle bütünleştirir. Kıvrılan limon kabukları resim içerisinde dışbükey bir alan oluşturur. Sanatçı resimde, limonun yarı saydam yüzeyi, kıvrılan, kaba ve düzensiz kabuğunu sağ taraftaki yumuşak erik kabuğuyla karşılaştırarak nesnelere titizlikle işlemiştir.

2.1.6. Willem Kalf (1619-1693)

17. yüzyıl sanatçısı Willem Kalf ünlü Barok natürmort sanatçılarından biridir. Eserlerinde renklerin parlaklığı ve kurduğu kompozisyon zenginliği ile dikkat çekmektedir. Ancak ışık ve renk elemanlarını kullanırken resimlerine uygun hassas tercihlerde bulunmuştur. 17. Yüzyılın en önemli temsilcisi sayılmaktadır. Kadeh, mermer, Çin porseleni gibi lüks ve pahalı objeleri kullanmaktadır. Ressamın eserlerinde işlediği natürmort türüne 'pronkstilleven' adı verilir. Bu tür zengin yaşam tarzı ve egzotik yiyeceklerin yansıtıldığı türdür. Fakat Kalfın çalışmaları hiçbir zaman görkemli olmamış, aksine resimlerinde sakinlik, durağanlık hakim olmuştur.

Deniz kabukları, mercanlar, Venedik kadehleri gibi objelere resimlerinde yer vermiştir. Kullandığı objelere estetik öğeler katan sanatçı, dekoratif öğeleri tercih etmiştir. Ressamın, limonlu, gümüş kaşeli ve şaraplı natürmortları bulunmaktadır. Resimlerinde kullandığı yarısı soyulmuş limon ve yarısı dolu kadeh ikonografik anlatımı sergilemektedir. İnsanlığın çürümesi resimlerinde ana temayı temsil etmektedir. Soyulan limon daha çabuk çürür ve bu da eserlerindeki ana temayı oluşturan en önemli unsurun limon olduğunu gösterir.

"1651 yılında Hollanda'ya geri dönen Kalf, aynı yıl Hoorn'da usta bir elmas hakkakı, hattat ve şair olan Cornelia Fluvier ile evlendi. Vondel bu evlilik onuruna bir şiir yazmıştı. Vondel'in yazdığına göre Kalf, lüks ziyafet sofraları, limonlar, cam eşya, sedefli deniz helezonundan kadehler resmetmeyi severdi. Bu süre zarfında Hollanda'da bu tür zarif, süslü ve gösterişli nesnelere yer aldıkları natürmort çalışmaları, özellikle Amsterdam'ın varlıklı soylu sınıfı arasında, moda haline

gelmeye başladı. İstediklerini Kalfdan daha iyi karşılayan başka ressam olmamıştır" (Rosenberg, 1984, s:340).

Resim 12. Willem Kalf; "Helezon Sedef Kadehli Natürmort", 1660, 79 x 67 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Resim 12'de Kalf, nesnelere üzerindeki parlak hoş ışığı, koyu fon üzerinde kullanarak derinlik etkisini arttırmıştır. Burada Rembrandt'ın zengin ve anlamlı chiaroscuro'su ile Vermeer'in enfes renk anlayışını birleştiren, kendine özgü farklılığını ortaya koyar. Kalfın tekniği aynı zamanda Rembrandt'ın akışkan impasto'su (boyayı kat kat uygulama) ile Vermeer'in pointille(noktacılık) bir kombinasyonu olarak gözükmektedir. Vermeer gibi Kalf her zaman görülen mavi bir Delft veya Çin kasesi ile birlikte kabuğu soyulmuş bir limon ana temasında mavi-sarı akordu tercih etmiştir (Rosenberg, 1984, s:340).

Resim 13. Willem Kalf; "Gümüş İbrik ile Natürmort", 1660, 73,8 x 65,2 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Eserde mavi bir kase içerisinde ev dışında limonlar görülmektedir. Kasenin içerisindeki yarısı soyulmuş limon, zamanın gelip geçiciliğini simgelemektedir. Çünkü soyulmuş limon çürümeye başlar ve zamanın akıp gidişini, ölümün kaçınılmazlığını niteler. Sanatçı Barok üslupla yaptığı eserinde limonların dokusunu ustalıkla ve gerçekçi bir üslupla aktarmayı başarmıştır. Limonun katmanlarını ve beyaz süngerimsi dokunun titizlikle işlenmesi gözlerden kaçmayan bir detay olmayı başarmıştır. Resmin ön tarafından gelen ışık limonlara yansımış ve limonlardan gümüş ibriğe limonun sarısı yansımaktadır. Bu resimde nesnenin diğer bir nesneye yansımaya dikkat çekmektedir.

Willem Kalf "Gümüş İbrik ile Natürmort" adlı eserinde renkleri birbirinden ayırmayı çok iyi çözümlenmektedir. Gümüş sürahi ve yaldızlı kadehi arka arkaya koyarak, sarı limonları mavi kase içinde resmederek renk kontrastlığını ortaya sermiştir. Kase içindeki kabuğu soyulmuş limon bilinen natürmort motifidir. Kalın boya katmanlarıyla betimlediği limon kabuğu ışığıyla göz almaktadır. Açık koyu değerleriyle mükemmel bir natürmort resmidir (Meral, 2007, s:61) (Resim 13).

Resim 14. Willem Kalf; "Boynuzla Natürmort", 1653, Tuval Üzerine Yağlıboya

Boynuzla Natürmort; tüccar sınıfına hitap eden ihtişamı temsil eden Barok dönemi bir tablodur. Resimde canlı kırmızı renkte ıstakoz, zenginliği ve zengin yaşam biçimini yansıtmaktadır. İstakozun pençeleri arasında soyulmuş limon görülmektedir. İstakoz ve soyulmuş limon aynı zamanda ölümü de simgelemektedir. Limonun soyulması daha çabuk çürümeye yani ölüme terk edilişi simgelerken ıstakoz zaten ölü bir biçimde eserin ortasında durmaktadır. Soyulmuş limon ile resimde çapraz bir hareket oluşturulmak istenilmiştir. Limonun süngerimsi dokusu ve sarı rengin canlılığını titizlikle ve fiziksel gerçeklikle aktarılmıştır. Resmin tamamında bu titizlik hakimdir; halının deseni, mermer masanın dokusu, gümüş objelerin ışığı gibi. Tabloda kullanılan bütün objeler izleyicinin dikkatini kompozisyon etrafında yönlendirmektedir (Resim 14).

2.1.7. Abraham van Beyeren (1620/21-1690)

Beyeren Hollanda'nın Hague şehrinde doğmuştur. Geniş ziyafet sofralarını resmeden bir natürmort sanatçısıdır.

Claesz ve Heda tarafından geliştirilen kahvaltı konulu natürmort resimlerinin yerini 17.yüzyılın ortalarında daha şatafatlı sofralar alır. Van Beyeren'in çalışmaları da bu konuda kayda değerdir. Balık natürmortlarında da yeteneğini gösteren sanatçı aynı zamanda bir kısım çiçekli natürmortlar da yapmıştır. Sanatçı kendi resimlerini AVB mono gramı ile imzalamış ancak

tarix koymamıştır. Bu yüzen onun derli toplu bir kronolojik evresini oluşturmak zor olmuştur (<http://www.rijksmuseum.nl>).

Resim 15. Abraham Van Beyeren, "Natürmort", 1665, 126 x 120 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Rijksmuseum Amsterdam

Ressam eserini, nişli bir duvar önünde, masanın üzerine istiflenmiş gibi duran meyveler ve değerli eşyalar ile düzenlemiştir. Resimde koyu-açık zıtlığı ile ön tarafta yer alan nesnelere vurgulanmıştır. Limonun soyulmuş halde duran kabuğu, kıvrımlı örtüler ile resme hareketlilik katmıştır.

2.1.8. Bartolomeo Bimbi (1648-1729)

Bimbi Floransalı bir natürmort ressamı olmakla birlikte, durgun yaşam ve portrelerin ressamı olarak da yaptığı işlerle tanınıyor. Genellikle natürmortlarında çiçek ve meyveleri dikkat çekmektedir.

Resim 16. Bartolomeo Bimbi "Turunçgiller Aranjmanı", 1715, 174x233 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Villa Medici, Poggio a Caiano

"18. Yüzyılın başları, Aydınlanma çağında bilimsel araştırmalara yönelik artan ilgi, çiçek ve bitki çizimlerinde daha irdeleyici bir yaklaşımın gelişmesini sağlamıştır" (Hollingsworth 2009:394).

Medici ailesi, narenciye konusunda çılgıncaydı. Bu tutku, 1400'lerin başında, Cosimo de' Medici'nin dev kaplarda narenciye ağaçları yetiştirmesiyle başladı ve Francesco I de' Medici (1541-1587), Toskana Büyük Dükü ve dünyanın en eski narenciye toplayıcılarından biriydi. Floransa yakınlarındaki Medici villalarından biri olan Villa di Castello, geniş narenciye koleksiyonu ve devasa saksılara ekilmiş limon ağaçları ile doldurulmuş devasa limonları ya da limon eviyle ünlüdür. Yaz mevsiminde ve kışın koruma için içeriye taşınır. Grand Duke Cosimo, Medici bahçelerinde 116 çeşit narenciye yetiştirmiştir ve çarpıcı çeşitliliklerini belgeleyen büyük bir botanik tabloyu (Medici meyvelerinden dört tanesi) boyamak için Bartolomeo Bimbi'yi görevlendirmiştir (<https://tobysonneman.wordpress.com>).

Medici ailesi Bimbi'ye yaptırmış olduğu devasa resmi salonunun en nadide köşesine asmıştır. Narenciye olan büyük tutkularını evinin her köşesinde göstermeyi hedeflemişlerdir.

BÖLÜM III

3. 19. ve 20. YÜZYIL NATÜRMORTLARINDA LİMON İMGESİ

19. ve 20. Yüzyılda natürmort türünde eserlerle sıklıkla karşılaşmaktadır. Natürmort resimlerinde kullanılan limon, vazgeçilmez bir obje olarak tabloları kullanılmaktadır. Limon, bazen resimde kompozisyonu dengeleyici unsur olarak kullanılsa da, bazen ana unsur olarak da kullanılmış resmin odak noktası olmuştur.

3.1. 19. ve 20. YÜZYILDA RESİM SANATINDA LİMON

ÇALIŞAN RESSAMLAR

3.1.1. Edouard Manet (1832-1883)

Edouard Manet Fransız, İzlenimci ressamdır. 19.yy'da modern hayatı resmeden ilk resamlardan olmuştur. Yapmış olduğu 'Olympia' ve 'Kırda Öğle Yemeği' adlı eserleri modern sanatın başlangıcı olarak kabul edilir.

"Manet, "ressamın mihenk taşı" olarak gördüğu natürmorta büyük önem verdi. Tarih resminden ve çağdaş sanat üretimini ağırlaştıran "iddialı prodüksiyonlardan" sıkıldığını belirtti. "Bir ressam, istediğini meyvelerle, çiçeklerle, hatta bulutlarla söyleyebilir" (<https://www.musee-orsay.fr>).

Resim 17. Edouard Manet; "The Lemon", 1880, D'orsay Museum, Fransa, Paris, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 18. Edouard Manet; "İstiridyeler", tuval üzerine yağlıboya, 1862, Tuval Üzerine Yağlıboya

Manet'in 1860'lardaki natürmort resimlerinin çoğu karmaşık, büyük ölçekli kompozisyonlardır. 1870'ten sonra büyük ölçü kullanmadaki fikri değişmiştir. Artık bir masa üzerine koyduğu meyveleri, sebzeleri veya çiçekleri, normal çanak çömlek dahil diğer nesnelere küçümseyerek, nötr bir arka plana karşı tek başına bırakmıştır. Natürmort türündeki resimleri ihmal etmediğinden değil ama bu tarzdaki tabloları başka bir hal almıştır. Resimlerinde, şeffaflık ve kırılmanın yanı sıra daha fazla yumuşak fırça darbeleri oluşmuştur.

Resim 19. Edouard Manet; "Natürmort Limon İstiridyeye Börek", Tuval Üzerine Yağlıboya

Manet natürmort eserlere çok önem vermektedir. Manet'in hareketsiz yaşamlara odaklanması, kısmen zevkleri samimi, makul fiyatlı işlere koşan orta sınıfın büyümesine bağlı olarak, 19. yüzyılda türün kademeli olarak yeniden kabul edilmesiyle aynı zamana denk gelmiştir. Bu resim, Manet'in natürmort kompozisyonlarının çoğu gibi, 17. yüzyıl Hollanda natürmort resimlerini anımsatmaktadır. Bununla birlikte, tuvalde sergilenen uygulamanın doğrudanlığı, cesur fırça çalışması ve vizyonun dolaysızlığı, halkın Manet'nin çalışmasını neden bu kadar alışılmışın dışında ve çatışmacı bulduğunu göstermektedir. Balık gerçekten "ölü doğa" nın bir imgesi olsa da, resimde sanki hala canlı görünüyor ve bu da boyanın kullanımı, ressamın ustalığından kaynaklanıyor (<https://www.artic.edu>).

3.1.2. Paul Cezanne (1839-1906)

Fransız ressam Paul Cezanne, post-empresyonizmin önemli bir sanatçısıdır. Cezanne'ın modern sanata yaptığı katkılar ve bu dönemin gelişmesi için harcadığı çaba nedeniyle modern sanatın babası unvanı verilmiştir. Ressam, empresyonizm ile kübizm arasında bir köprü görevi üstlenmiştir. Cezanne' ın ilk dönem çalışmalarında melankolik ve içe dönük bir hava bulunmaktadır. Sanatçı, Pissarro'dan etkilenerek bu melankolik havadan kurtulmuş, manzara ve kır resimlerini konu edinmeye başlamıştır. 19. Yüzyıl ressamlarının natürmort türündeki eserlere gösterdikleri ilginin nedeni bu sanat türünün çeşitliliğine dayanmaktadır.

"19. yy' ın en önemli natürmort sanatçıları, Vincent van Gogh ve Cezanne'dir. Cezanne, ölü doğayı oluşturan biçimlerle yetinmeyip her şeyi yeni baştan düzenleyen, biçimlendiren ve renklendiren bir inşacılığın yaratıcısı olmuştur. Bu yüzdende görüntünün resmi değil, resmin görüntüyü belirlediği bir yenilik anlayışının öncüsüdür. Bu anlayıştan kaynaklanan, görsel dünyayı yeniden biçimlendirme eğilimi Kübizm'e giden yolu açmıştır" (İskender, 1997, s:1406).

Resim 20. Paul Cezanne; "Örtülü Natürmort", 1898-1899, 55 x 74.5 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Petersburg, Hermitage Eyalet Müzesi

Cezanne'nın "Örtülü Natürmort" eserinde beyaz bir sürahi, çiçek desenli bir örtü, portakallar, limon ve buruşuk beyaz bir masa örtüsü bulunmaktadır. Bu natürmort, Cezanne'nın istediği şekillerin bileşimini ve renklerin dizilişini olduğu gibi sunmak için, dikkatlice düzenlenmiştir. Bu resimdeki gölgelerin nasıl değişkenlik gösterdiğinin bir örneğini görebiliriz. Bu limonun yukarı kısmında gölge, aşağı kısmında ışık vardır (Spence, 2015, s:21).

Resim 21. Paul Cezanne; "Çiçekler ve Meyveler", 1880, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 35 x 21 cm, Musee de l'Orangerie, Paris, Fransa

"Cezanne, narin renklerle boyanan ama gerçekçi yoğunluğa ve ağırlığa sahip olan meyveler çizmekten büyük zevk alırdı. İzleyici meyvelerin yuvarlak kıvrımlarını neredeyse avuçlarının içinde hissedebilir" (Spence, 2015, s:20).

Resim 22. Paul Cezanne; "Still Life with Apples", 1890, 35.2x46.2 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Fransa

Elmalar çoğu zaman Cezanne'nin resimlerinde odak noktasındadır. Elmalar onun her zaman ilgisini çeken bir obje olmuştur. Çabuk bozulmaması sebebiyle Cezanne elmayı natürmort malzemesi olarak başrolde seçmektedir. Bu çalışmada kompozisyonu dengeleyen bir unsur olarak limon kullanılmıştır. Elmalar ve limonların yanında alışılmadık bir nesne görülmektedir; metal bir saksı ve içerisinde solmuş bir bitkidir. Bu çalışma genel anlamda yaşamın gelip geçiciliğine vurgu yapmaktadır.

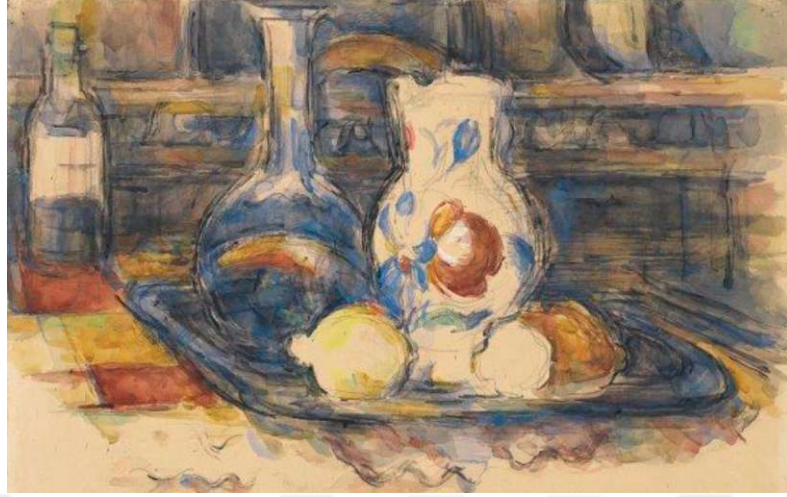
Resim 23. Paul Cezanne "Still Life with Basket", 1890, 65 x 81 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Musee d'Orsay, Paris, Fransa

Cezanne'nin natürmort düzenini sanatçının sürekli kullandığı birkaç basit nesne oluşturmaktadır. Elmayı gördüğü gibi, yansıtmayı tercih etmiş, yani objeyi farklı renk tonlarının oluşturduğu bir nesne olarak resmetmiştir. Bu türde eserler verdiği ilk zamanlarında, yalnızca objeleri ele alan sanatçı, daha sonraları kurgulamış olduğu bu düzen biçimini bir mekan olgusu içinde yerleştirmekle uğraşmıştır. Eserlerinde masa, çekmece, sandalye ve zemin gibi unsurlar natürmort için mekansal gönderme oluşturmaktadır. Fakat Cezanne, bu nesnelere görüldüğü gibi doğru bir perspektifle göstermez ve geleneksel perspektif anlayışını bozar. Masanın ön tarafı ve köşesi örtünün altında kırılmış gibi görünmektedir. Resmin sağ tarafındaki sandalyenin ayağı, doğrusal perspektif kurallarını yansıtmamaktadır.

Resim 24. Paul Cezanne "Still Life with Apples",1898, 68 x 92 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Musee D'Orsay, Paris, Fransa

Sanat hayatı boyunca ressam özellikle natüremort türünde eser yapmaktan keyif almıştır. Eserlerinde kullanmayı tercih ettiği, siyah, kahverengi ve gri renkler, hüzünlü hava ortamı oluşturarak fark yaratmasına yardım etti. Sakin ve sessiz bir yaşam sürmeyi tercih eden ressamın, Pissarro ile tanışmasıyla çalışmalarında canlı ve parlak renklerin görülmeye başlamıştır. "Elmalı Natüremort" isimli çalışması sanatçının lirik dönemine denk gelmekte ve renkler tüm canlılığıyla, ışık yansımalarını beraberinde getirerek dikkat çekmektedir. Sanatçının atölyesinde resmettiği geleneksel ve modern izler birlikte taşıyan eserinde elmalar tanımlanabilir bir gerçekliktedir. Çalışmanın renkleri ise, yanındaki diğer objelerle beraber değişiklik göstermektedir.

Resim 25. Paul Cezanne Bottle; "Carafe, Jug and Lemons", 1902 - 1906, 44,5x60 cm, Kağıt Üzerine Suluboya, Madrid

Cezanne'ın son dönem resimlerindeki objeler; sürahi, limon ve şişe olarak ön plana çıkmaktadır. Bu objelerle deneysel kompozisyon kurmuş ve bunlarla ustalık kazanmıştır. Çiçek desenli sürahi limonlardan sonra dikkati çeken ikinci unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Resimde soğuk ve sıcak kontrastlar kullanılarak, suluboya etkisi ile saydam bir görünüm yakalanmıştır. Arka planda duran şişe ve ön plandaki limon ile ön arka ilişkisi kurulmuş ve perspektif sağlanmıştır.

Ressam Paul Cezanne, "Sanat hakkında hüküm vermem gerektiğinde, resmimi alıp bir ağacın ya da bir çiçeğin, Tanrı'nın yarattığı bir nesnenin yanına koyarım. Ortada bir uyum yoksa sanat da yok demektir" (İleri, 2009, s:255).

"Özellikle meyveleri boyamaya düşkümdü ve zengin renkleri ve temel şekillerinde güzelliği buldu. Bir arkadaşına şöyle açıkladı: "Onlar [meyveler] portrelerinin yapılmasını seviyorlar... Mesajlarını kokularıyla veriyorlar. Size tüm kokularıyla ulaşırlar ve bıraktıkları tarlalardan, onları büyüten yağmurdan, izledikleri şafaklardan bahseder. Güzel bir şeftalinin kabuğunu yumuşak dokunuşlarla ya da hüzünlü eski bir elmanın ana hatlarını çizerken, değişik tokuş ettikleri yansımalara bir göz atıyorum. . . aynı güneş sevgisi, aynı çiğ hatırası, tazelik " (<https://www.wikiart.org/>).

3.1.3. Claude Monet (1840-1926)

Fransız ressam Monet, Empresyonizm akımının öncülerinden biridir. Asıl adı Claude Oscar Monet'tir. Genel olarak doğa ve manzara resimleri yapan Monet, en çok nilüfer çiçeklerini resmetmiştir. Ressamın az sayıda olsa da natürmort türünde eserleri bulunmaktadır. Claude Monet nilüfer çiçeklerini resmetmeyi çok sevmektedir. Yaşadığı evin içerisine büyük bir havuz yaptırarak nilüfer çiçeklerini tablolarına çoğu kez aktarmıştır. Işığın değişimini, mevsimlerin geçişlerini tablolarına aktarmak için bir resmi defalarca yapmıştır.

Resim 26. Claude Monet; "Branch of Lemons", 1883

Gün ışığından yararlanan ressam, dalındaki limonları ışık gölge oyunları ile gerçekçi bir şekilde tablosuna aktarmıştır. Resimde odak noktası olan limonlardır. Parlak sarı olan limonlara bakıldığında dalıyla birlikte yeni koparılmış hissi uyandırmaktadır (Resim 26).

Resim 27. Claude Monet; "Branch of Lemons", 1884

Tek renk arka fonun üzerinde duran limonlar açık koyu değerleri ile resmedilmiştir ve limonların gölgeleri sol tarafa düşmüştür. Dalıyla ve yapraklarıyla birlikte olan limonlar canlılığını yitirmiş bir biçimde resmedilmiştir.

3.1.4. Pierre Auguste Renoir (1841-1919)

Fransız ressam olan Pierre Auguste Renoir, empresyonizm akımı sanatçılarından biridir. Resimlerinde genellikle figüre ağırlık vermiştir. Renkli paleti ile tanınan bir ressamdır. Küçük yaşta porselen süslemecisinin yanında çalışmaya başlamış ve ressamlığın teknik yanlarını öğrenmiştir. Monet, Sisley gibi ressamlarla arkadaşlık etmiştir. Hayatının son zamanlarda hastalığı yüzünden fırça tutamamaya başlamış ve heykel yapmıştır.

Resim 28. Pierre Auguste Renoir; "Three Lemons", 1918, 12x28 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 29. Pierre Auguste Renoir; "Lemons", 1912, Tuval Üzerine Yağlıboya

Ressam gün ışığının limonlar üzerindeki etkisinden ve sarı tonun canlılığından yararlanmıştır. Limonların altına beyaz bir örtü koyarak, gölgelerini daha net görebilmeyi amaçlamıştır. Sarı rengin sıcaklığını ve canlılığını, bazı yerlerdeki soğuk renk fırça darbeleri ile dengelemiştir.

Resim 30. Pierre Auguste Renoir; "Still Life with Lemons and Oranges", 1881, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 31. Pierre Auguste Renoir; "Still Life with Carafe", 1892, Tuval Üzerine Yağlıboya

Still Life With Carafe'de Renoir, izleyiciye belirli bir şekilde alay ediyor. Resim, Diego Velazquez'in Seville Su Satıcısı'na (1618) atıfta bulunabilir; burada yaşlı bir adam genç bir çocuğa bir bardak su verir ve aslında çocuğa hayatın eşyalarını verir. Renoir'in resminde canlı gibi görünen çiçekli duvar kağıdı ölmüştür. Kağıttan çiçekler, alaycı neşesine rağmen, limon yarısı ya da aslında su yolunda hiçbir zaman canlı olmadılar. Renoir'in resmi, on yedinci yüzyıl resminin bej ve kahverengi "toprak" renklerinin aksine, renk ve boyada bir dizi gelişmeyi göstermektedir. Renoir, beyaz yüzeydeki mavi ve pembe gölgelerin yanı sıra parlak limon gibi ışık ve gölge oluşturmak için tamamlayıcı renklerden yararlandı. Ayrıca kırmızı ve yeşil duvar kağıdının karşısına sürahi, cam ve masa örtüsünün mavimsi beyaz montajını yerleştirdi. Ama amacı gerçekçilik değil; Velasquez resmindeki zar zor algılanabilen suyun aksine Renoir, sürahideki suyu açık ve koyu boya girdaplarından boyayarak onu serin, yoğun ve gümüşü, neredeyse içilebilecek kadar iyi hale getirdi (<http://www.pierreaugusterenoir.net>) (Resim 31).

3.1.5. Vincent Van Gogh (1853- 1890)

Hollandalı art izlenimci ressam olan Vincent Van Gogh, Avrupa sanat tarihinin en tanınmış ve önemli sanatçılarından. Natürmort, manzara portre ve oto portre ressamlığı yapmış ve kendine has fırça darbeleri ile modern sanatın temellerini atan ressamlardan biri olmuştur. Paletinde ve resimlerinde canlı renkler hakimdir. Ressam Gauguin ile bir dönem birlikte çalışmışlar fakat daha sonra anlaşamayıp ayrılmışlardır. Geçirdiği psikolojik rahatsızlıklar nedeniyle akıl hastanesine yatırılmış ve bu dönem ressamın sanatı için verimli olmuştur. Hayatı boyunca maddi sıkıntı çeken sanatçıya kardeşi Theo maddi destekte bulunmuş ve hayatını sürdürebilmiştir. Theo ile sürekli mektuplaşmışlardır.

"Van Gogh'un iç dünyasını anladığımız Theo'ya yazdığı mektuplardan birindeki şu sözleri, sanat anlayışını açık seçik ortaya koymaktadır. 'Ben gözlerimin önünde olanı olduğu gibi vermekten çok, boyayı kendime göre bir amaçla, anlatmak istediğimi daha bir kuvvetle dile getirmek için kullanıyorum' " (<https://www.biyografi.info/kisi/vincent-van-gogh>).

Resim 32. Vincent Van Gogh; "Şişeler, Limonlar ve Portakallar", 1888, 53x63 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda

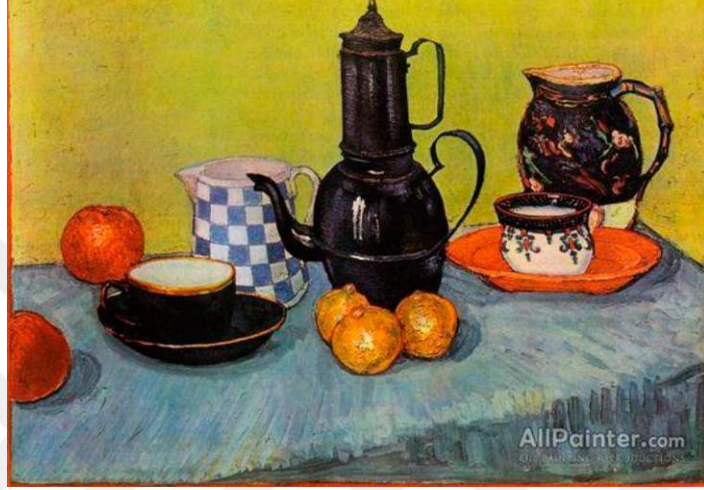
Vincent'ın resim 32'deki eseri, diğer resimleri ile karşılaştırıldığında kurumuş ve küflenmiş limonlar görülmektedir. Işık dolu bir kompozisyon oluşturmak için sarı ve mavinin hâkim olduğu bu yapıtta şişeye meyvenin fiziksel yakınlığı, masanın yüzeyini betimleyen köşeli kenar çizgisiyle vurgulanmış. Alacalı renk dokunuşları resme göz kamaştırıcı bir etki katmakta(Howard, 2013, s:60). Ressam bu eserde insan hayatının geçiciliğini limon objesiyle vermiştir. Yaşamın yavaş yavaş bitişini limon üzerinde anlatan ressam, aynı zamanda bir şarap şişesi ile hayattan zevk alınması gerektiği mesajını vermektedir.

Resim 33. Vincent Van Gogh; "Şişe ve Tabaktaki Limonlar", 1887, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 46.3 x 38.4 cm, Van Gogh Museum, Amsterdam, Hollanda.

Cam sürahinin üzerindeki renkli yansımaları oluşturan, arka fondaki karışık duvar kağıdıdır. Cam sürahinin simetrisi düzgün değildir, bunun nedeni formun doğruluğuna önem vermemekten kaynaklanmaktadır. Resimde odak noktası limonlardır. Masa örtüsünün üzerinde duran tabağın etrafındaki çizgiler, izleyicinin limona odaklanmasını sağlamıştır. Limonları kullanarak arka fon ile resimde bir bütünlük oluşturmuştur. Gölge kısmında duran limon, masa üzerindeki koyu yeşil

gölgeler ile kırmızı renk tonunu almaktadır. Eserde limonlar ve tabak yatay bir biçimde resmedilirken, arka planda yer alan çizgiler ve cam obje dikey pozisyonda kullanarak kompozisyonu desteklemektedir. Zıt renkleri tuval üzerinde uyumlu bir şekilde ustalıkla resmetmiştir.

Resim 34. Vincent Van Gogh; "Mavi Emaye Kahve Demliği, anak çömlek ve Meyve", 1888, 65x81cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Liechtenstein Özel Vakfı

"Van Gogh, Arles'e gelişinin ilk haftalarında tamamladığı bu resimle çok gurur duyardı. Chardin geleneğinde bir natüremort olan bu tablo, basit, sıradan objelerin kıymetini överken, Van Gogh'un Fransa'nın güneyinde bulduğu ışığın parlaklığıyla aydınlanmıştır. Bu mütevazi alışma, Van Gogh'un yapıtlarının Henri Matisse ve 20. Yüzyılın diğer renkilerine ifade edeceği anlamı belirgin biçimde sezdirmektedir" (Howard, 2013, s:67).

Resim 35. Vincent Van Gogh; "Still Life of Oranges and Lemons with Blue Gloves", 1889, 48x62 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Van Gogh'a göre; mavi bahçe eldivenleri resimde şık bir hava oluşturmuş, resmi çekici bir havaya bürümüştür. Sanatçı hasır sepetin üzerindeki limonların, portakalların oyuk cildini ve renkler üzerindeki özgünlüğünü ustaca ortaya çıkarmıştır. Resimde odak noktası limonlardır ve eserde ışık dengesini oluşturmaktadır (Resim 35).

Resim 36. Vincent Van Gogh; "Still Life With Lemons On A Plate", 1887, 21x40 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, Hollanda

Van Gogh'un peinture tekniğini kullanarak yaptığı resimlerinden biridir. Diğer resimleri kadar parlak olmayan bu resim, yapay ışık altında boyanmış olma

ihtimalini güçlendirmektedir. Gölgelelerin soğuk renklerle kontrast oluşturan kısımlarında sıcak renkler hakimdir. Arka fonda kullanılan paralel çizgiler limonları ön plana çıkarmayı amaçlamıştır. Ressam arka planda kullandığı koyu kahverengi ile kompozisyonu sınırlandırarak, izleyici parlak sarı limonlara konsantre olmasını sağlamaktadır. Limonların üzerindeki yeşil çizgiler ile gölgeler oluşturularak, objenin formu verilmek istenilmiştir. Zeminde kullandığı soğuk renk ile resimde sıcak-soğuk renk dengesi desteklenmektedir (Resim 36).

3.1.6. Henri Matisse (1869- 1954)

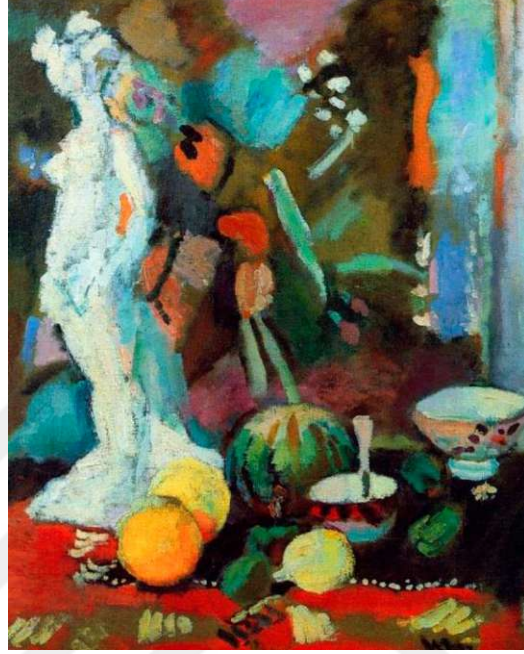
Fransız Fovist Henri Matisse 20. Yüzyıl ressamlarından biridir. Picasso ve Kandinsky ile birlikte, renkleri büyük bir ustalıkla kullanışlarıyla modern sanatın en büyük ve en önemli sanatçılarından biri olmayı başarmıştır.

Resim 37. Henri Matisse "Black Philodendron and Lemons" 1943, Tuval Üzerine Yağlıboya, 73x 60 cm, Fransa

Matisse'e göre; Fovizm akımının çıkış noktası "aracın saflığını yeniden bulmak için cesarettir." Matisse için renk bir arzudur ve bu arzuyu seyirciye nakletmek onun için büyük bir tutkudur. Matisse, bütün Fovistler gibi eserlerinde canlı renkleri kütleli ve öylesine dengeli bir biçimde birbirine zarar vermeden bir araya getirmektedir. Matisse'in tablolarında renkler birbirleriyle zıtlık içerisinde değil

uyumlu bir ahenk içerisinde izleyici ile buluşmaktadır. Ressamın renk duygusu gelişmiş ve eserlerinde derinlik ve biçim duygusunu ortadan kaldırmıştır (Turani, 1990, s: 572-573).

Resim 38. Henri Matisse; "Still Life With Plaster Figure", 1906, Tuval Üzerine Yağlıboya 54 x 45 cm, Yale University Art Gallery, New Haven

Resim 38'de gördüğümüz eser, Cezanne'ın 1895 yılında yapmış olduğu "Aşk Tanrısı ile Natürmort" adlı eserinden izler taşımaktadır. Ressam Afrika gezinde almış olduğu kırmızı kilimi bu eserde kullanmıştır. Kırmızı bir halının üzerinde birçok meyve yer almaktadır. Masanın üzerinde dikkatimizi çeken limon, karpuz, soğan ve ayva gibi meyveler bulunmaktadır. Ayrıca bu meyvelerin yanında iki seramik kase de dikkatleri üzerine çekmektedir. Resmin odak noktası en parlak obje olan limondur. Resme ilk bakıldığı anda ışık gölge oyunları ile dikkatleri üzerine çekmektedir.

Resim 39. Henri Matisse; "Blue Still Life", 1926, Tuval Üzerine Yağlıboya 89.5 x 116.5 cm, Pennsylvania

Matisse, 1907'li yıllarda genellikle dekoratif düzenli natüremortlar yapmaktadır. Dekoratif tarzdaki natüremortları eleştirmenler tarafından kabul görmektedir. Eserlerinin bazılarında Gauguin'in etkileri görülmektedir. Dekoratif tarzda düzenlenen eserlerinde Batılı tarafı ağır basmaktadır. Resim 39 " Mavili Natüremort'ta" Matisse Cezanne'dan aldığı ilhamla ortaya çıkmıştır. Resmin ön planında örtüyle birlikte limonlar, elmalar göz alıcı renkleriyle dikkatleri üzerine toplamaktadır. Ressam arka planı, dik renk alanları ile bölümlere ayırıp renklendirmiştir (Spurling, 2000 s:230).

Resim 40. Henri Matisse; "Harmony In Red", 1908, Tuval Üzerine Yağlıboya 177 x 218 cm, Hermitage Museum, Petersburg

"Matisse arka plan rengi olarak alışılmadık bir biçimde ana renklerden olan kırmızıyı kullanmıştır, bu rengi tuvalin yüzeyine yayarak mekanı oluşturmuştur. Böylece ortaya çıkan yeni mekanda derinlik illüzyonu yaratıp, gerçekte iki boyutlu olmaması gereken mekânın, iki boyutlu olarak algılanmasını sağlamaktadır. Ayrıca kırmızı renk üzerine uygulanmış kıvrımlı mavi motiflerin, hem duvar yüzeyinde hem

de masada devam etmesi, bu iki boyutluluğu vurgulamaktadır. Resmin sol alt yanında görülen sandalye, tüm bu oryantalist/süslemeci tasarımın içinde, bir başka saf renk olan sarı ile kendini göstermektedir" (<http://www.hermitagemuseum.org>).

Aynı zamanda masanın üzerinde duran limonlar, elmalar ve ayvalar ile sandalyedeki renkle bir bütünlük sağlamıştır. İzleyicideki dikkati arka fonda olan kırmızı renkten, masanın üzerinde duran meyvelere çekilmiştir.

t • , , A/ t'Yv'jöp/T/İKİV i±J .t'a Sİ-ajf .94

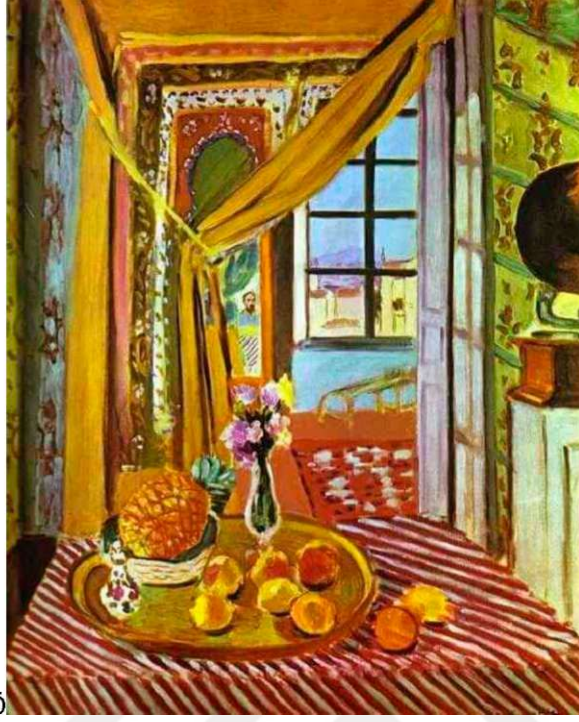
Resim 41. Henri Matisse; "Still Life With Vase", 1919, Tuval Üzerine Yağlıboya 46 x 38 cm, Özel Koleksiyon

Fırça darbeleri belli olmayan siyah arka fonun üzerinde altın rengi çerçeve ve dekoratif masa örtüsü üzerinde duran sarı limonlar vardır. Ama limonlar dikkat çekici obje olarak ön planda karşımıza çıkmaktadır. Resmin odak noktası sarı ve parlak limonlardır. Limonlar Fovizim dönemine uygun boyanmıştır. Cam vazo içerisinde duran çiçekler Empresyonist teknikle resmedilmiştir. Siyah kabın etrafındaki beyaz ışık halesiyle arkasında devam eden gölge ile kompozisyon bütünleşmiştir. Bu resimde Fovizm teknikleri görülürken Empresyonizm etkileri de vardır ve bu iki dönem tek resimde örtüşmüştür.

Resim 42. Henri Matisse; "Piano and Still Life", 1924, Tuval Üzerine Yağlıboya 65 x 81,5 cm, Kunst Museum, Bern

Kompozisyonda kademeli bir ilerleme görülmektedir. Ön planda Cezaanne'nin natümort çalışmalarını andıran bir tepsi görülmekte ve içerisinde dağınık meyveler, limonlar, dekoratif objeler bulunmaktadır. Resmin arka tarafında kırmızı duvar kağıdı önünde piyano çalan renk lekesine dönüşmüş bir kadın figürü bulunmaktadır. Resmin sağ tarafında ise kahverengi fonun önünde küçük bir koltuk yer almaktadır. Tablonun her yerine düzenli olarak dağıtılmış renkler eseri dengede tutmaktadır. Ön planda bulunan canlı renkteki meyveler kompozisyonun her yerinde görülebilir. Arka planda, piyanonun perspektifinde ve koltuğun üzerindeki ışık oyunlarında dengeli bir kompozisyon oluşturur. Bu eser Cezaanne'nin eserinden izler taşıyarak 3 farklı düzlem içerisinde ele alınabilir.

Ö

Resim 43. Henri Matisse; "Interior With A Phonograph", 1924, Tuval Üzerine Yağlıboya 80 x 100,5 cm, Özel Koleksiyon

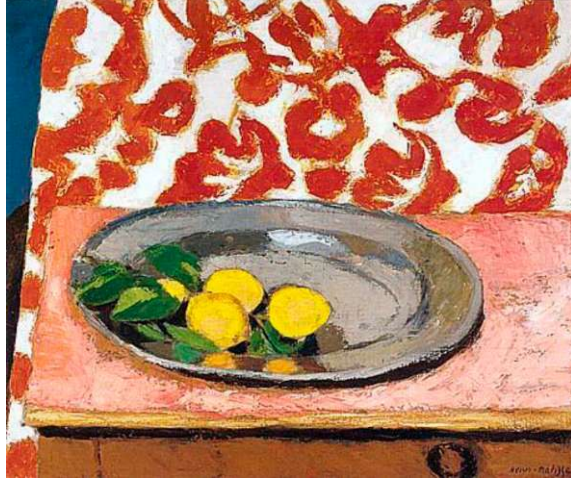
Matisse Nice'ta Charles Felix' te bulunan dairesini adeta bir film stüdyosuna dönüştürerek mobilyaların ve objelerin konumlarını değiştirerek, kumaşlarla çeşitlendirdiği dekorasyonlarında farklı açılardan birçok eser üretmiştir. "Interior with a Photograph" de bu türde verdiği en canlı örneklerden biri olma özelliği taşımaktadır. Bu çalışmada, arkada bulunan perde ile tiyatral bir dekor oluşturulmuş ve böylece oda ikiye bölünmüştür (Müller, 2005 s:83).

Ön planda bulunan masa üzerindeki örtü ile resimde perspektif sağlanmıştır. Örtü üzerinde neredeyse kuşbakışı şeklinde çizilen tepsi içerisindeki meyveler ve çiçekler yer almaktadır. Ressam meyvelerin üzerinde bulunan renkleri arka fonda da kullanıp dengeli bir kompozisyon oluşturmuştur. Resmin odak noktası meyveler ve limonlardır. Sıcak renklerin hakim olduğu resimde limonlar dikkati üzerine toplamaktadır (Resim 43).

Resim 44. Henri Matisse; "Pink Tablecloth", 1924-1925, Tuval Üzerine Yağlıboya 60,5 x 81,3 cm, Özel Koleksiyon

1925 yılında yapılan "Pink Table Cloth" isimli eser, mavi ve beyaz işlemeli detaylarla süslü bir vazoz, kenarları altın yıldızlarla bezenmiş bir kap ve meyvelerle birlikte pembe masa örtüsü üstünde kurgulanmıştır. Matisse bu eserinde, etkileyici uyum ve zorlayıcı derecede uyumsuzlarla bezenmiş bir tarz kullanmıştır. Eser duygu yoğunluğunu başarılı bir şekilde yansıtarak, sanatçının çaba gösterdiği noktaları görsel bir iletişimle vermektedir. Bazı eleştirmenler Matisse'i sırf süslemeci bir ressam olmasından dolayı eleştirmektedir. Fakat Matisse, kendine özgü bir yol bularak, üç boyutu, eser üzerinde iki boyuta indirgeyerek gerçekçi biçim üslubunu yer yer keskin, canlı renklerle görsel bir üslup oluşturacak şekilde değiştirmiştir. 1925 yılında, İskoç ressam Leslie Hunter ile William McInnes Paris'te yaptığı ziyaret esnasında, satıcı Massel'in vitrininde "Pink Table Cloth "u keşfederler. Hunter'in tabloya göstermiş olduğu hayranlık ve coşkuya rağmen McInnes'in kararsızlığı esnasında "Pink Table Cloth" satılmıştır. Eseri Etienne Bignou Reid ve Lefeure'nin Fransız arkadaşı satın almıştır. Reid'in resmin önemini anlatmasıyla birlikte McInnes eseri satın alarak 1931 Haziranında Paris'teki Georges Petit'in sergisine dahil olması için ödünç olarak verir (Vivien, 2002, s:124).

Resim 45. Henri Matisse; "Kalaylı Tabakta Limon", 1926, Tuval Üzerine Yağlıboya 55.6 x 67.1 cm, Fransa

Kış aylarını Fransa'nın güneyinde geçiren sanatçının, güneyde yaptığı resimler ile kuzeyde yaptığı resimler arasında fark vardır. Güneyde yaptığı resimler sanatçının çalışmalarını derinden değiştirdi. Resimleri daha parlak ve daha canlı resmetmiştir. Gün ışığını daha verimli kullanırken meyvelerin tazeliğini de resimlerinde gerçekçi bir üslupla işlemiştir.

Resim 46. Henri Matisse; "Mavi Saksı ve Limon", 1897, 39x46 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya Hermitage, St. Petersburg, Rusya

Bu, Hermitage'daki Matisse'nin tüm tablolarının en eski olanıdır. 1897'de yürütülen çalışma, kısa zamanda da olsa çalışmalarının dünyanın İzlenimci görüşünü nasıl yansıttığını görmemizi sağlar. Bu kendini doğa ile doğrudan

temas halinde hissetmesini ve dünyanın ışık ve renk birliği olarak tasvir edilmesini sağlar. Pencereden yumuşakça akan ışık, tabloyu renkli yansımalar ile dolduruyor ve nesnelerin somut dünyası, canlı ışık ortamının gücünde görünüyor. Limon ve mavi saksı, renklerinin niteliği gereği ve tablodaki kompozisyonu "destekleyen" önemli unsurlar olarak kolayca rezonant renk tonları haline gelebilirdi, ancak Empresyonist bir şekilde Matisse, rengi dikkatle ışığa tabi tuttu; yoğunluğu. Oysa bu küçük çalışmada, Empresyonist yüzeyin parçalanmasının hiçbiri yoktur. Işık, renk dönüşümlerini resmin tam olarak organize edilmiş alanı içerisinde gerçekleştirir: pencere kenarının keskin köşegen köşesi ve duvarların ve pencerenin açık dikey ve yatay kısımları, kompozisyonu dinamik ve aynı zamanda stabil hale getirir (<http://art-matisse.com>).

3.1.7. Pablo Picasso (1881-1973)

İspanyol ressam ve heykeltıraş olan Pablo Picasso, 20. yüzyıl sanatının en iyi sanatçılarından biridir. Georges Braque ile birlikte Kübizm akımını başlatmışlardır.

"Meyve tabaklarını, şişeleri, cam bardakları, müzik aletlerini natürmort olarak resme sokuyorlardı. 1910'da Braque, insanı aldatıcı biçimde boyanmış eşyayı ve harfleri resmine alırken, Picasso kapalı biçimi kırıyordu. Bu suretle ilk defa doğa biçimiyle sanat biçimi, birbirlerinden kesin olarak ayrılıyordu" (Turani, 1990 s:590).

Resim 47. Picasso; "Bowl, and Lemon", 1907, 62x48 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Picasso ve Şeyler " Cleveland Sanat Müzesi'nden:

İlgili defter çizimlerinde perde her zaman belirli bir türbülans önermek için çizilir, ancak nesnelere bir eksenelliği ve dengeyi korur. Resimde dengenin ortadan kalkması önemlidir. Fırtınalı gri duvarın bizden uzağa doğru eğimli olması, kahverengiden daha pembe olan masa, nesnelere ötesindeki taban gibi mantıksız bir şekilde uzanır, onlara herhangi bir destek verme konusunda yanlısına göstermez. Vazo ve kabın her ikisi de sarhoş bir şekilde sıralanır; Sonunda durgun yaşamı dengeleyen limon, ancak, bu nesnelere yerleştirildiği dengesiz dünya algısını veya algılandıkları yoğunluğu azaltmaz. (<http://www.artchive.com>)

Resim 48. Picasso, "Lemon and Oranges", 1936, 54x65cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, Musee Picasso, Paris, Fransa

Sürahi, kadeh, portakal ve limon kullanarak dengeli bir kompozisyon oluşturulmuştur. Sanatçı, renk çeşitliliğini kullanmıştır. Limonların ve portakalların üzerinde kullandığı ışık ile form üzerinde gölge etkisi sağlamıştır. Limon ve portakal renkleri ile eserde sıcak soğuk renkleri dengelemiştir (Resim 48).

Resim 49. Picasso; "Lemon and Red Pitcher", 1955, 33 x 40,6 cm, Gravür

Resim 49'da sürahi, limon ve portakaldan oluşan bir tablo görülmektedir. Siyah kontur çizgileri ile keskin hatlar yakalanmıştır. Sürahideki kübist tarz ile ışık gölgeyi vererek açık koyu dengesini ayırmıştır. Ressam parlak, sarı bir limonu küçük, narin bir portakalın yanına oturtmuştur ve limonun yaprağı ile resimde denge sağlanmıştır. Arka fonu açık mavi kullanarak ve cisimlerdeki kontur çizgileri ile derinlik hissi sağlanmıştır.

Resim 50. Picasso; "Masadaki Ekmek ve Meyve Tabagi", 1909, 132 x 162 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Walther'e göre Picasso'nun masadaki ekmek ve meyve tabağı adlı resmi, anıtsal kübizm aşamasının tüm ilk dönem özelliklerini taşır. Ölü doğanın içinde yer

alan her şey, masanın kenarıyla, yeşil perde arasındaki dar alana sığdırmaya çalışılmış. Ekmeğin kesik yanı, masanın yarım dairesiyle uyumlu, bir meyve tabağıyla ters duran bir fincan, birkaç da meyve var masada; ne denli doğal olsalar da belli geometrik kurallar çerçevesinde benimsenmiştir. Picasso, bir yanda Cezanne'in daireler, elipsler, kareler gibi yalın geometri biçimleri kullanma isteğine karşılık veriyor, bir yandan da yeni boşluk anlayışını limonlar ve armutlar aracılığıyla en öğretici biçimde sergileyebiliyor. Resimdeki boşluk düzeni, artık tek kaçışlı bir perspektife bağlı değil: tersine her şey değişik bir açıdan görülüyor. Bu da, sözgelimi, meyve tabağına tepeden bakarken ille fincanın da altını görmek durumunda olmadığımız anlamına geliyor (Walther, 1997, s:40).

3.1.8. Georges Braque (1882-1963)

Fransız ressam Georges Braque, aynı zamanda heykeltıraştır. Pablo Picasso ile tanıştıktan sonra 'Kübizm'e yöneldi ve yeni teknikler araştırarak bu akımını başlatmışlardır. Harfler, sayılar ve gazete parçaları gibi değişik malzemeler ile farklı kompozisyonlar kurmuştur. Ressam manzara resimleri yerine, natüremort resimleri yapmayı tercih etmiştir. Eserlerinde nesnelere seyircinin değişik açılardan göreceği şekilde çizmiştir.

"Yapıştırma kağıt olarak, gazete parçaları, varyete ve benzeri programlarla ilgili afişler, kumaşlar, metal parçaları, oyun kartları, hatta ayna parçaları kullanılmıştır. Bu gerçek malzemeler, yalnız resmin yüzey yapısını zenginleştirmek için değil, aynı zamanda gerçek materyal ile soyut form arasında bir gerginlik elde etmek için resme sokuldular" (Turani, 1990, s:588).

Resim 51. Georges Braque; "Still Life with Pitcher and Lemons", 1950, Litografi Baskı, Fransa

Sanatçının grafik duyarlılığına sahip natüremort eserlerinden biridir. Kompozisyon meyveler ve mutfak eşyalarından oluşmaktadır. Braque, yaptığı gölgeleme tekniğiyle nesnelere üç boyutlu nesne etkisi vermektedir. Paletinde ve tuvalinde kullandığı sarı, beyaz, gri, mavi ve toprak renkleri kompozisyonunda dengeli bir biçimde kurulmuştur. Tuvalinde çevrelediği mavi renk ile resimde çerçeve hissi vermeyi amaçlamıştır. Resme bakıldığında dikkatleri üzerine toplayan limonlardır ve sıcak soğuk renk dengesini oluşturmayı hedeflemiştir.

Resim 52. Georges Braque; "Lemons", 1929, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Fransa

Ressam resimlerinde ışığı göstermek için parlak renkler tercih etmiştir. Vazonun üzerindeki sarı renk ve limonun üzerindeki parlak sarı resimde ışık dengesini oluşturmaktadır. Çoğu zaman sadece renk oyununu zenginleştirmek için, limon veya peçete de kullanmayı tercih etmiştir.

STel. Lifi. Uho'rijffe 'Dsrin Ir mrac. Hs- e' 91 LJ. titraic Maçhu. İVto

Resim 53. Georges Braque; "Bowl of Lemons", 1955, Litografi baskı

Yatay yönde resmedilen limon, durgun yaşamın düzenini anlatmaktadır. Ressam, limonları gevşek sepet içerisinde üst üste bir biçimde izleyiciye aktarır. Resimde limonlara dikkat çekerek limonlar vurgulanır ve limonlar arasında gölge oyunları oluşturulur. Gölgelerdeki koyulukları tek bir dokunuş ile gösterilir. Bu tek dokunuş ile seyircide derinlik hissini uyandırır ve soyutlama yapılır.

Resim 54. Georges Braque; "Les Citrons", 1954, Litografi baskı

Braque eserinde kübist ve soyut biçimde çalışmıştır. Açık kahverengi bir ton üzerine oturtulmuş olan ve resmin merkezinde bulunan iki tane büyük ve sarı limon vardır. Ressam, bu limonların altındaki yeşil dallar ile seyirciye durgunluğu ve zarıflığı hissettirmek, vermek istemiştir. Resme genel olarak bakıldığında bu meyvelerin nerede durduğunu tam olarak bilinmemektedir. Bu da ressamın özgün

kişiliğini yansıtır. Resim grafik tarzda resmedilmiştir. Sanatçının paletinde bulunan kahverengi, sarı ve yeşilin toprak renkleri kompozisyon için tutarlılık sağlamaktadır.

3.2. TÜRK RESMİNDE NATÜRMORT VE LİMON İMGESİ

18. yüzyıl süresince izlenen üslup yenilikleri meyve ve çiçek resimlerinde de yansımaktadır. Çiçek resimleri, Lale devriyle birlikte yaygınlaşmaya başlamıştır. Sarayların, çeşmelerin, arabaların çiçek ve meyve resimleri ve kabartmaları ile süslediği bu dönemde çiçekler için gazeller yazılmış, şiir kitapları çeşitli tür de gül, lale, sümbül, karanfil resimleriyle süslenmiştir. Minyatürcünün canlı, parlak renkleri korunmuş, fakat işin içine gölgeleme de girmiştir. Bunlar birer yüzeysel süsleme motifi olmaktan kurtulmuştur artık. Meyveler de öyle.

"Resim sanatımızın geçmiş yüzyıllardaki gelişimini belirlemeden Çağdaş Türk Resmini değerlendirmek olanaklı değildir. Genellikle Çağdaş Türk Resminin alt sınırı 19. yüzyılın sonlarına yerleştirilmektedir. Çünkü ilk kez batı tuval resminin gerçekleştirildiği yıllar bu yıllardır. Fakat unutulmamalıdır ki resim sanatımız 18.yüzyıla kadar örneklerini minyatür dalında vermiş ve kökünü Türk İslam geleneğine dayayan kitap ressamlığından batı anlamında resme geçiş birden bire olmamıştır" (Kütükoğlu, 2008, s:29).

Batı anlayışında resim geleneğinin yerleşmeye başladığı 19.yy resminde natürmort özellikle asker ressamlar tarafından çok sevilen bir konuydu. Bugün Resim ve Heykel Müzesinde büyük karpuzlarını seyrettiğimiz Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyit geçen yüzyılın büyük Türk natürmort ressamlarıdır. Seyyit bey özellikle çiçek resimleriyle pek büyük ün kazanmıştır (Kütükoğlu, 2008, s:29).

"Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyit ve Hüseyin Zekai Paşa'nın natürmort örnekleri, ışık-gölge, derinlik ve geometrik düzen açısından mimari yapılardaki (ev, saray v.b.) natürmort örneklerinden ayrılmaktadır. Bu natürmort örneklerde çiçek ve meyve çok realist bir görüşle ele alınmış olduklarından adeta gerçek meyve ve çiçek gibi görünmektedirler" (Kütükoğlu, 2008, s:30).

3.2.1. Şeker Ahmet Paşa (1841-1907)

Şeker Ahmet Paşa Osmanlı ressamıdır. Asıl adı Ahmet Ali'dir. Daha sonraları karakteristik özelliği ve sevimliliğinden dolayı 'Şeker' lakabı almıştır. Tıbbiye mektebinde resim öğretmenliği yapmıştır. Eserlerinde genellikle manzara, natürmort ve hayvanlar bulunmaktadır.

"Şeker Ahmet Paşa'nın Türk Resim Sanatı tarihine katkısı büyüktür. İlk defa Türk resim sergisi, Şeker Ahmet Paşa tarafından düzenlenmiştir" (Kütükoğlu, 2008, s:34-35).

Resim 55. Şeker Ahmet Paşa; "Muzlu Natürmort", 74 x 102 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, İzmir Devlet Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu

Şeker Ahmet Paşa'nın natürmortları, gölge-ışık oyunları ile klasik ve gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Şeker Ahmet Paşa, natürmortlarında derinlik duygusunu yakalamak amacıyla birbirleriyle kesişen nesnelere kullanmaktadır. Nesnelere birbirlerine örter ve yakın biçimde resmedilmektedir. Ön-arka ilişkisini gölgelendirmeyle sağlayan ressam, bu teknik ile nesnelere hacim etkisini de arttırmıştır. Resimdeki bütün meyvelere anatomisi en ince ayrıntısına kadar işlenmiştir.

Muhip Dranas makalesinde, "Şeker Ahmet Paşanın natürmortlarının kuru, yüzeysel, az manalı ve az heyecan verici olduğunu yazmaktadır. Koyu renkli fon üstünde açık motif geleneğine dayalı natürmort örneklerinde sepet vazo, tabak ve bıçak, kompozisyonu tamamlayan öğelerdir. Kavun ile karpuz, bütün ve kesilmiş olarak, natürmortların vazgeçilmez meyveleridir. Üzümde yeşil ve siyah renkli

cinsleri ve asma yaprakları ile natürmortlarında mutlaka bulunur" (Kütükoğlu, 2008, s:34).

3.2.2. Süleyman Seyyit (1842-1913)

Kütükoğlu'na göre; Batı tuval resmi ve batılı anlamda Türk resim sanatının, bir üslup çizgisi ortaya koyan ve hatırı sayılır bir üretkenlik sürecine giren ilk kuşak sanatçılarımızdandır. Süleyman Seyit, kuşağının diğer sanatçılara oranla, resme yoğunlaşma konusunda daha istekli olan ve bunun için daha fazla olanak bulduğu anlaşılan Seyyid, özellikle natürmortlarıyla dikkat çekmektedir. Şeker Ahmet Paşa özellikle kompozisyona önem verirken Süleyman Seyit ışık ve renk gibi plastik unsurları ön plana çıkarır (Kütükoğlu, 2008, s:37-38).

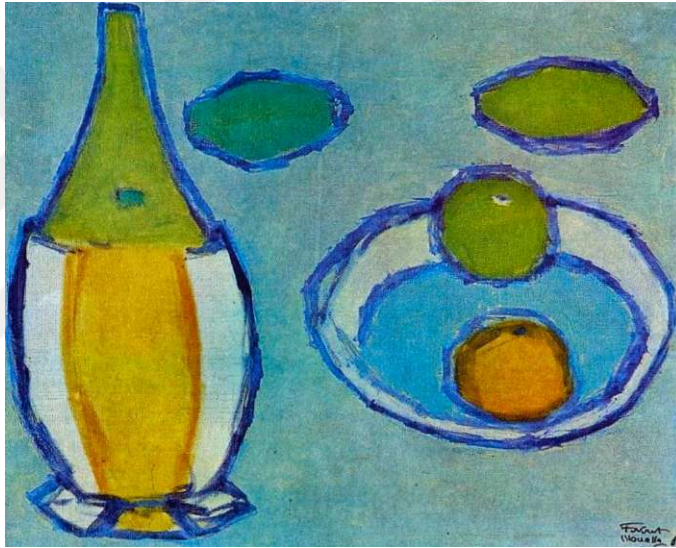
Resim 56. Süleyman Seyyit, "Natürmort", 1894, 51x35cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Süleyman Seyyid' in diğer çağdaşlarına göre daha ressamca bir tavır içinde bulunduğu iddia edilebilir. Bu tavır daha çok natürmortlarında belirgindir. Seyyid'in ürettiği çok sayıdaki natürmort onun nesneye yaklaşımını ortaya koymaktadır. Ressamın ölü doğa çalışmalarındaki objeler üzerinde kullanmış olduğu ışık eserlerine ustalıklı aktarılmıştır. Sanatçının dar bir derinlik boyutu içinde ele aldığı natürmortları ve sade düzenleri katışıksız ve saydam renkleriyle türünün Türk Resminde bu güne kadar aşılamayan örnekleri arasında sayılan natürmortları,

nesnelerin gölgede kalan bölümleri bile saydam tonlarla işlendiği benzerlerinde pek az görülen bir ışıklık etkisi yaparlar (Kütükoğlu, 2008, s:38).

3.2.3. Fikret Mualla (1903-1967)

Tam adıyla Fikret Mualla Saygı, dışavurumcu renkçi bir ressamdır. Ressamın sanatının kaynağını ruhsal bozuklukları ve yoksunluğu oluşturmaktadır. Düz boyama tekniği, dikkat çeken kontrast renkleri ve güçlü çizgileriyle renkli eserler oluşturmuştur.

Resim 57. Fikret Mualla, "Mavili Natürmort", 44 x 36 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Mavili Natürmort, mavi bir tuval karesi üzerine yalın görünümüleri ve sert konturlarıyla aktarılmış bir natürmort resmi. Fikret Mualla'nın üslup özelliklerini yansıtan ilgi çekici bir çalışmadır. Yüzeyi kaplayan çekici renkler, lekesel anlatım, sarsılmaz bir kompozisyon ve desen gücünün gizli kalan varlığıyla resme dönüşür.

Fikret Mualla resimlerinin ilk karşılaşma anında kolay ve basit sanısı uyandıran yalın, yapmacıksız ve zorlamasız üslubu, toplumun her kesiminde verilecek mesajları olan gerçek edebiyat ürünleri gibi değerlidirler. Resimle ilk tanışanlar bu denli içten ve yalın bir anlatımın yansıttığı duyarlığa kapılırlar. Resim beğenisi ve kültürü üst düzey olanlar Fikret Mualla'nın bu denli mükemmel kompozisyonlarının zengin armonilerinin, cesur konuların

nasıl olup da bu denli yalın anlatılabildiğinin araştırmasına girişirler (Kütükoğlu, 2008, s:66) (Resim 57).

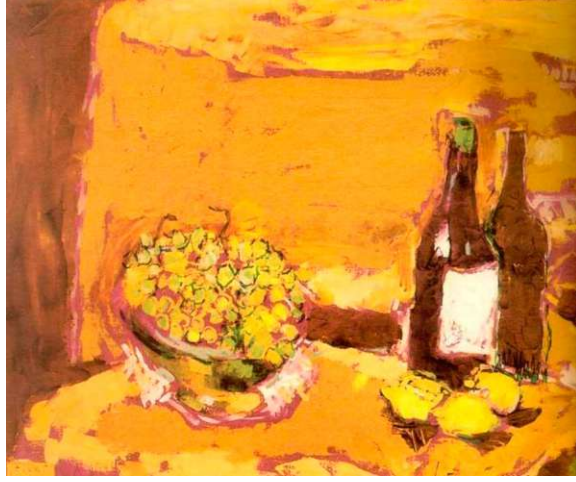

Resim 58. Fikret Mualla, "Natürmort", 1956, 21,5 x 30, Karton Üzerine Guaj Boya

Resim 59. Fikret Mualla, "Chianti Şişesi ve Balık", 1957, 37 x 45, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Saldıray'a göre ressam resimde fırçayı özgür, naif ve içgüdüsel olarak kullandığı görülmektedir. Objeleri sınırlarken çok az ya da hiç çizgi kullanmadan düşsel bir atmosferde oluşturmuştur. Sıcak ve soğuk tonların birlikte kullanıldığı bu resimde soyut lekelerle ve kıvrak çizgilerle öznel, oyunlu, mizahi ve şiirsel bir anlatım kullandığı gözlenmektedir. Mor zemin üzerine renklerin bütünsel derinlik içerisinde dağılmasıyla nitelikli sonuçlara varıldığı görülmektedir. Renk lekeleri birbirleri içinde kaynaşmış, konturlarla çarpıcı sakinlikte uzlaşmaktadırlar (Saldıray, 2017, s:21).

Resim 60. Fikret Mualla, "Son Natürmort", 1967, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Dr. Safder Tanım Koleksiyonu

Fikret Mualla'nın natürmort çalışmalarının bazılarında hangi objeleri tasvir ettiği net bir şekilde belli olabiliyorken, bazılarında ise objeleri renk lekeleriyle tasvir ettiği için resmin konusunu anlamak zorlaşmaktadır. Ressam, birkaç çalışmada da yaptığı gibi, gerçek yaşam ve hatıraları arasında dolaşmayı tercih etmekte ve kompozisyonlarının desenlerini oluşturduktan sonra dilediği gibi renkleri ve formları değiştirebilmektedir (Gürel, 2005: 194).

Resim 61. Fikret Mualla, "Natürmort", Tuval Üzerine Yağlı Boya, Oya Bülent Eczacıbaşı Koleksiyonu

Akşam yemeği yapılmak üzere alınan malzemeler, ilk önce resim kompozisyonlarında bir araya gelerek, renk uyumları içerisinde görsel bir şölene dönüşmekteydi. Sanatçının resimlerinde meyveler ve sebzeler diğer objelere göre daha fazla resmedilmiştir. Ressamın çok az sayıda çiçek resmi de bulunmaktadır (Gürel, 2005: 194).

3.2.4. Mahmut Cuda (1904-1987)

Mahmut Cuda, yağlıboya yapıtlarında en çok uyguladığı konu olması nedeniyle, Türk resim sanatında "natürmort yorumcusu", "natürmort ustası" gibi sözcüklerle tanımlanmaktadır.

"Sanatçımızın güçlü tekniği, bireysel duyarlılığı yorumu ile gizemli bir yalınlıkta betimlenen nesnelere çevrelerinde oluşan buğulu atmosferde doğal değerlerini aşan duyu yüklü düşsel çevrilmektedir" (Kütükoğlu, 2008, s:57-58).

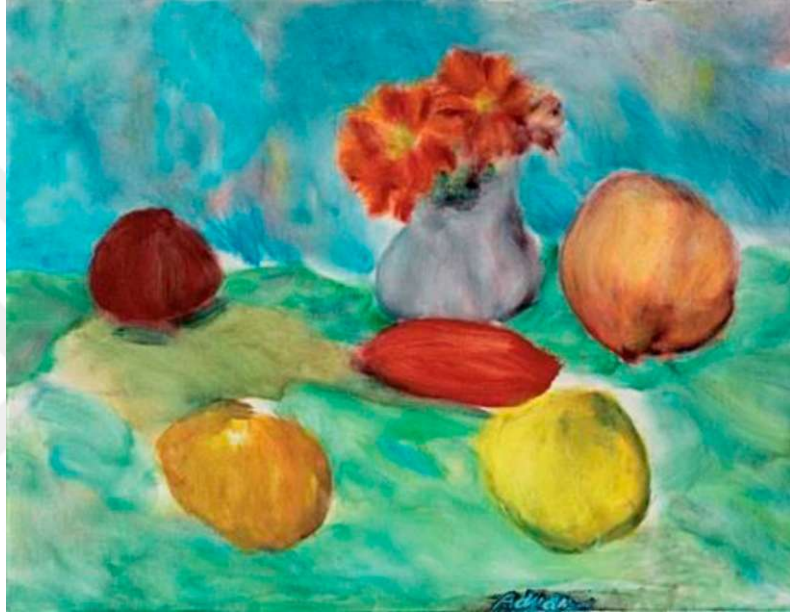

Resim 62. Mahmut Cuda; "Kavun ve Mavi Kasedeki Meyveler", 1982, 51x61 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Sanatçımızın, bezeyici etkisiyle dikkatleri üzerine çeken natürmortları doğadan tuvale aktarılan güzel görünümün hatırlanmasını ve yeni anlamlara ulaşmasını sağlamaktadır. Doğadan seçtiği objeleri kendine has düzenleme ile bir araya getirir ve bu düzenlemelerde özgün üslubunu kullanmaktadır. Eserlerinde objelerin, örtülerin renklerin kontrastlarını ve uyumlarını inceler (Kıymet, 1997, s:55).

3.2.5. Adnan Varınca (1918-2014)

Adnan Varınca, natürmort çalışmaları ile bilinen ressamdır. Resimlerinde doğa ve meyve çizimleri üzerine çalışmalar yapmıştır. Yaşamının bir bölümünde öğretmenlik yapmıştır.

Resim 63. Adnan Varınca; "Natürmort", 1995, 56,5x73 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Varınca, ustalarından öğrendiği şekilde boyayı büyük bir titizlikle, sadelikle ve incelikle forma dönüştürmüştür. Eserlerindeki boyasal değerler onun resimlerini dikkat çekici bir hale getirmektedir. Boya, ressamın resimlerinde nesnenin sahip olduğu yapıyı ortaya çıkaran bir yapıya dönüşmektedir. Sanatçının resimlerinde tema olarak kullandığı natürmort objeleri ayrıntılardan uzaklaşarak ve gerçekçi yapısını koruyarak fırça darbeleriyle boyasal bir kütleye dönüşürler (<http://hayriesmer.com>).

Resim 64. Adnan Varınca; "Natürmort", 50 x 60 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Ersoy'a göre çalışmalarında natürmort konusunu ele alan Varınca, tabiatın sanata en yakın nesnesi 'çiçektir' düşüncesiyle çiçekleri ve meyveleri tablolarında yeniden büyütüp olgunlaştırmaktadır. Cezanne'nin "Dünya nasıl dönüyorsa tüm nesnelere de öyle dönmeli" cümlesinin ışığında, yapıtlarının tümü Cezanne'yi hatırlatan bir üslupla boyamakta, mavi ve yeşil değişimlerinin ve tonlamalarının yoğunlaştığı tuvallere tüm hislerini aktarmaktadır. İçli, hüznü ve kızgın görünen doğa görüntülerinin arkasında bilinmeyen karanlıklar arasında aniden karşımıza çıkmakta, küçük aydınlık izler belki bir umut ışığı gibi gönüllere huzur sağlamaktadır. Adnan Varınca'nın yapıtları büyük bir ustalıkla duyguları, imgelem gücünü etkisine almakta teknik yetkinliği ile resimlerin biçimsel problemlerini yakın bir resim dili içinde çözümlerken duygusal ve düşüncel bütünlüğe erişmektedir. Onun eserleri gerçek objeleri kendi kavradığı manada dile getiren bir gerçekliktir (Ersoy, 1998 s.75).

BÖLÜM IV

4. GÜNÜMÜZ RESİM SANATINDA LİMON ÇALIŞAN RESSAMLAR

4.1. İbrahim Örs(1946-...)

1946 yılında Erzincan'da doğmuştur. 1965-1971 yılları arasında şimdiki Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olan İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim görmüştür. Toplumsal yaşamın gözden kaçan detaylarını, mizahi öğelerle süsleyerek, ayrıntılı resim işçiliğiyle işleyen sanatçı, gerçeğin anlam ağırlığını deformasyon tekniğine uygun bir formda yansıtır. Yaşamını ve çalışmalarını Bodrum ve Danimarka'da sürdürmektedir (<http://www.beyazart.com>).

Resim 65. İbrahim Örs, "Limonlu", Tuval Üzerine Yağlıboya, 34 x 42 cm

Natüromortlarına yeni anlamlar katan Örs, eserlerinde öznel bir biçim yaratmaktadır. Tuval yüzeyini, çevrimsel devinimlerle, gerçekliğin dışında şekillendirmektedir. Duyarlı, ritimli, müzikal bir resmin peşinde Örs. Natüromortlarında meyveler çok yer tutmuştur. Bir tek nesneden yola çıkarak nesnenin çoğullarını değişik boyutlarda ele almıştır (Kütükoğlu, 2008, s:98).

İbrahim Örs, eserlerinde boyaları üst üste katman şeklinde kullanmaktadır. Bu şekilde kullanımı eserde derinlik etkisi uyandırmaktadır. Eserlerine dış gerçekliği, iç gerçeklik şeklinde yansıtmaktadır. Bu da dışavurumcu anlamda metaforik kurgular

oluşturmuştur. Perspektif kullanmadığı yapıtlarında Kübizm etkisi ile eserlerine farklı bakış açıları oluşturmuştur.

'Limonlu' isimli eserinde de Kübizm etkisini izleyiciye hissettirmektedir. Her ne kadar parçalanmış olsa da bütün olarak bakıldığında limon formunu kaybetmemiştir. Parlak sarısı rengini, altın rengi almıştır. Işık üstte gelerek limonun sağ üst köşesini aydınlatıp, tabakla birleştiği yere gölge düşmüştür. Tabloya bakıldığında tabaklı limon sanki havada uçuruyor izlenimi vermektedir.

4.2. Julian Merrow-Smith (1959-...)

Julian Merrow-Smith, Fransa yaşayan İngiliz ressamdır. Resimlerindeki renk ve ışık bakımından izlenimci bir etki bırakmaktadır. Basit kompozisyonlar kurarak, az fırça darbeleri ile resimlerini tamamlamaktadır. Ressam, manzara resimleri, natürmort ve portre ressamlığı da yapmaktadır.

Resim 66. Julian Merrow-Smith; "Lemon in a Glasses", 6x8 cm, Oil On Board

Julian Merrow-Smith bu resminde cam ve limon birlikteliği kurmuştur. Cam bardağın içerisindeki limon ile ışık gölge oyunları oluştururken ilginç bir kompozisyon ile izleyicinin dikkatini çekmeyi başarmıştır.

Resim 67. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 6x8 cm, Oil On Board

Julian, natürmort konusunda çalıştığı resimleri, sanatçının pazarlarda görmüş olduğu çanak, çömlek ve meyvelerden etkilendiği objeler oluşturmaktadır. Julian'ın natürmort türünde verdiği çalışmalarının başında limon temalı eserler dikkat çekmektedir. Sanatçı limon konusu üzerinde istikrarlı bir şekilde çalışarak, büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Ressam, her bir çalışmasında kendini daha fazla geliştirmektedir. Sanatçı haftanın beş günü resim yapmayı, tatil günlerinde ise dinlenmeyi tercih etmektedir.

Resim 68. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 2005, Oil And Board

Resim 69. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 2006, Oil And Board

Resim 70. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 2016, Oil And Board

Resim 71. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 2017, Oil And Board

Resim 72. Julian Merrow-Smith; "Lemons", 2018, Oil And Board

Julian Merrow Smith ve eşinin birlikte açtığı web sitesinde kendine ait eserleri yer almaktadır ve düzenli olarak eserler eklenmeye devam etmektedir.

4.3. Georgesse Gomez (1960-...)

Georgesse, Amerika'daki Yağlıboya Ressamları ve Ulusal Yağlı Boya ve Akrilik Ressamlar Derneği tarafından ulusal ve küresel jüri yarışmalarında tanınmıştır. Empresyonist hareketin renk teorisi ve fırça çalışmalarından ilham almıştır ve realist resimler yapan ustalardan çizim yapmayı öğrenmiştir ve bu bilgi ve teknikte büyümeye devam etmektedir (<http://www.georgesse.com>).

Resim 73. Georgesse Gomez; "Lemons and Blue Bow", 9x12 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Sıcak ve soğuk rengin zıtlığını kullanarak resimde kontrast oluşturmuştur. Empresyonistlerden etkilenen sanatçı gün ışığından faydalanarak onlar gibi limonu resmetmiştir.

Resim 74. Georges Gomez; "Parlak Bir Limon", Tuval Üzerine Yağlıboya

Ressam, tuvalinde sıcak renkleri kullanmıştır ve ışık gölge oyunları ile objelerin formunu vermiştir. Limon, ressam için vazgeçilmez bir obje niteliğindedir. Natürmort resimlerinin çoğunda limon kullanmaktadır. Limon üzerindeki pütürlü dokuları tam olarak vermeyerek, lekesele biçimde resmetmeyi tercih etmiştir.

"Georges, ev içi ve kırsal ortamlar bağlamında insanlığa şiirsel bir bakış açısı sunan günlük yaşamın sessiz ve sakin anlarını yakalar. Geçen yıl İtalya'da canlandırıcı bir atölye çalışmasının ardından Georges, Kaliforniya'nın Orta Sahili'ndeki meyve bahçeleri ve ürünlerle dolu bol manzaralarda aynı güzelliği yakalamak için ilham aldı. Resimleri sıcaklık, romantizm ve barış yayıyor" (<https://www.georges.com>).

4.4. Youqing Eugene Wang (1962-...)

Youqing (Eugene) Wang, Fremont California'da yaşayan sanatçıdır. Genellikle 11 x 14 boyutlarında veya daha küçük boyutlarda yağlı boya eserler vermektedir. Limon objesine olan tutkusu eserlerine yansımaktadır. Realist tarzda eserler vermektedir.

Resim 75. Youqing Wang; "A Peeled Lemon Still Life", Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 75'de ön planda soyulmuş limon ve kabuğu bulunan eserde arka plan koyu bir renk ile boyanmıştır. Arka planın koyuluğu, ön planda bulunan limonu daha da belirgin kılmaktadır. Bu koyuluk ile limon sarısı rengin canlılığı vurgulanmıştır. Limonun içerisindeki beyaz süngerimsi doku ve kabuğun üzerindeki pütürlü doku ressamın resim üzerinde titizlikle çalıştığının göstergesi olmaktadır.

fu

Resim 76. Youqing Wang; "Lemons", Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 77. Youqing Wang; "Lemons", Tuval Üzerine Yağlıboya

Ressam müşterilerinin isteklerini karşılamak amacıyla sipariş verilen konuları resmetmeyi sevmektedir ve genel olarak natürmort türünde eserler vermektedir. Eserlerinde genellikle yapay ışık kullanan sanatçı, realist tarzda resim yapmaktadır. Her objeyi ışık gölge oyunlarına dikkat ederek resimlerine aktarmıştır. Limonlar; bütün, dilimli, kabuğuyla veya soyarak resimlerine konu olmuştur. Çoğunlukla eserlerinde limonun iç dokusuna yer veren ressam büyük bir titizlikle en ince ayrıntılarına kadar tablolarına ustalıkla aktarmayı başarmıştır.

4.5. Ayşin Cebeci (1968-...)

1968 yılında Diyarbakır'da doğan ressam, Ankara'da yaşamaktadır. 5 kişisel sergi ve çeşitli kişisel sergiler açmıştır.

Resim 78. Ayşin Cebeci; "Soyulmuş Limonlu Natürmort", 2010, 40x80 Cm, Tuval Üzerine Akrilik

Yatay biçimde yer alan limon ve domatesin kabukları soyulmuş ancak koparılıp atılmamıştır. Ait oldukları meyve/sebze ile olan bağ korunmaktadır. Dikdörtgen yüzey üzerinde açık-koyu karşıtlığı kullanılarak oluşturulan kompozisyonlarda iki obje de günlük hayatta görmeye alışık olunmayan bir biçimde sunulmaktadır. Spiral şekilde soyulmuş ve kabukları üzerinde bırakılmış olan yiyecekler sabit bir anı sergilemekle birlikte bir sonraki süreci bekliyormuş gibi bir etki yapmaktadırlar. İzleyiciyi, sanki insan eli uzanacak ve bir tabağa yerleştirecek, bir yemek masasının süslemesinde kullanacak ya da yarım kalmış işini tamamlayarak kabukları biraz sonra koparıp atacakmış gibi bir beklentiye sokmaktadır (Cebeci, 2010, s:9).

Resim 79. Ayşin Cebeci, "Üç Limon Dilimli Natürmort", 2010, 60x80 cm, Tuval Üzerine Akrilik

Cebeci'ye göre 18. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'yı etkisi altına alan Yeni Klasikçi (Neo-Klasik) akım daha çok tarihsel olayları konu aldığı için natürmortu küçümsemişken, aynı yüzyılın sonlarında doğan romantizm onu yeniden değerlendirmiştir. Romantizmde duygu temel alınırken güzellik değil ifade ön planda tutulmuştur. Bu yaklaşım Fransisco Goya'nın (1746-1818) "Üç Somon Dilimi" resminde açıkça görülmektedir. Bu resimdeki kompozisyon aynen alınarak, limon dilimleriyle yeni bir resim kurgulanmıştır. Bu resim yapılırken amaç bir ölçüde Goya'nın ifade biçiminin algılanabilmesi yanında, benzer bir kurguyla farklı bir nesnenin ele alınıp, nasıl farklı bir yorum getirilebileceğinin irdelenmesidir. Goya'nın resminde, fondaki siyah ve filizi yeşil, baskın olan ve etin kanlı kısmını yansıtan kırmızı ile dengelenirken dikkat bu bölüme çekilmiştir. Limonlu resimde de denge limonun sarısıyla oluşturulmaya çalışılmış, limon dilimlerinin ön plana çıkarılması için yine arka fon koyu renk boyanmıştır (Cebeci, 2010 s:17).

4.6. Sarah Sedwick (1979-...)

1979 doğumlu Sedwick, natürmort ve portre ressamıdır. Renk kombinasyonlarından aldığı ilham ile natürmortlarını oluşturmaktadır. Ayrıca resimlerinde gündelik hayatın izleri de bulunmaktadır.

Resim 80 . Sarah Sedwick, "Lemon Wheels", 8 x 8 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 81. Sarah Sedwick, "Lemon Sugar", 16 x 16 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

ijk

â

Resim 82. Sarah Sedwick, "Golden Spiral", 10 x 16 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 83. Sarah Sedwick, "Yellow Path", 24 x 12 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 84. Sarah Sedwick, "Green Tea with Lemons", 10 x 10 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Küçük tuval boyutlarında çalışan ressam, gündelik eşyaları eserlerinde kullanmıştır. Limonun parlak ve sarı rengi Sedwick için ilham kaynağı olmuştur. Limon objesini dilimli, bütün, bazen de yuvarlak kesilmiş bir biçimde eserlerinde kullanmıştır. Tablolarında genellikle sıcak renkler hakimdir. Limon objesini tek bir yerde toplamak yerine resmin her yerine dengeli bir kompozisyon kurarak dağıtmıştır. Limonu tek başına resmetmemiş, yanında başka bir obje ile kompozisyonunu oluşturmuş. Limonun yanındaki destekleyici obje bazen bir içecek veya yiyecek olup bazen de cam ve metal bir kase de olabilmektedir.

4.7. Vitaly Urzhumov (1981-...)

1981 doğumlu olan Rus ressam, Sürrealist tarzda resimler yapmaktadır. Resimlerindeki ana tema limondur. Salvador Dali'den etkilenen ressam, limon objesini resimlerinin her yerinde kullanmıştır.

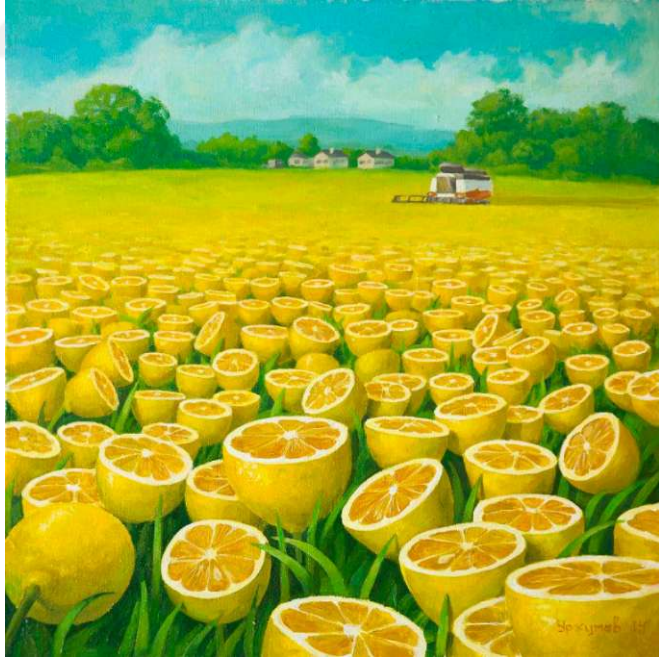
Resim 85. Vitaly Urzhumov, "Buzda Limon", 2005, 65 x 48cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 86. Vitaly Urzhumov, "Limon Bahçesi", 2017, 60 x 70cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 87. Vitaly Urzhumov, "Limon Dünyası II", 2017, 60 x 60cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

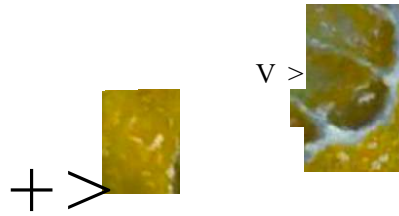
Resim 88. Vitaly Urzhumov, "Hasat 3", 2017, 50 x 70cm, Tuval Üzerine Yağlıboya

Rus Sürrealist sanatçı Vitaly, 'limon teması' ile sürrealist resimler yapmaktadır. Çalışmalarında limon objesini olgun sarı dilimler halinde veya ortadan ikiye kesilmiş bir biçimde kullanmaktadır. Sanatçının sıra dışı tablolarında limon

başrol olmaktadır. Ressam tablolarında limon dilimlerini ağaç dalları üzerine adeta bir çiçek gibi yerleştirerek izleyiciye sunmaktadır.

4.8. Jeffrey Hayes (1989-...)

Benim için sanatçı olma yolu doğrudan olmadı ve bu çağrıyı bulmam birkaç yıl sürdü. Örgün eğitimim aslında müzikte; başarılı bir kemancıyım ve doktora adayıydım. Büyük bir üniversitede, yüksek lisanstan ayrıldıktan sonra, elektronik ve bilgisayar tarafından üretilen müziğe olan ilgimi bir bilgisayar programcısı olarak geliştirebildim, on yıldan daha fazla bu alanda çalıştım. Bir internet ticaret şirketinde kıdemli yazılım mühendisi oldum. Bu süre zarfında, resim yapmaya başladım. Geçmişte başlayan, hızlı bir şekilde ciddi bir hobiye dönüşen resim, daha sonra derin bir tutku uyandırdı. Mühendislik kariyerine ve resme tam zamanlı bir taahhütte bulundum, o zamandan beri istikrarlı bir çalışma grubu oluşturdum ve Amerika Birleşik Devletleri, birçok Avrupa ve Asya ülkesinde sağlam büyüyen bir koleksiyoncu üssü kurdum (<http://artodyssey1.blogspot.com>).

Resim 89. Jeffrey Hayes; "Soyulmuş Limon", Panel Üzerine Yağlıboya

Limonun sululuk hissini izleyiciye aktarmıştır. Realist biçimde çalışan sanatçı limonun dokusunu ve beyaz kısmındaki süngerimsi dokuyu ince bir titizlikle

resmetmiştir. Işık gölge oyunları ile izleyiciyi resmin içerisine çekmeyi başarmıştır. Ressam ışığı, gölgeyi, boyayı ustalıklarla kullanmıştır.

"Hayes'in hiper gerçekçi tekniği, chiaroscuro arka plan ayarında taze sulu açığa çıkmış limon iç kısmının minik vurgusunun her noktasını yakalamayı başarır. Ayrıca, izleyicilerine estetik değerlere ve akademik ilkelere büyük bağlılığı olan tek bir nesne konusu sunmayı seçti" (<https://rosefineart.wordpress.com>).

Resim 90. Jeffrey Hayes; "Bir Renk Çalışması", Tuval Üzerine Yağlıboya

"Natürmort, sessiz bir sanat biçimidir - tam da adının kendisidir. İyi bir natürmort tablosu, izleyiciyi sakin, merkezli bir yere çeker ve dış dünya bir süreliğine uzaklaşırken sessizliğin yükselmesine izin verir. Ona bakarken zamanın durduğunu hissettiriyorsa, iyi bir natürmort olduğunu biliyorum. Kendi resimlerimden biri izleyiciye bu deneyimi yaşatırsa başarılı olmuştur" (<https://www.jeffhayes.com>).

4.9. Gülay Ergindir'in Eserlerinde Limon İmgesi (1995-...)

Gülay Ergindir, 1995 yılında Tekirdağ'da doğmuştur. Lisans eğitimini Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliğinde tamamlamıştır. Ergindir, sanat tarihinde natürmort türünde eserler veren sanatçıları ve limonu ne amaçla, nasıl kullanıldığını incelemiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda, limon konusunu resimlerine yansıtmasında örnek teşkil etmiştir.

17. yüzyıl ressamalarını ve günümüz ressamlarının limon konusunu farklı şekillerde ele alışları incelendiğinde, limonla ilgili farklı temalarda resimler yapılması hedeflenmiştir. Asitli bir içeceğin içerisinde duran limonun görüntüsü ilham kaynağı olmuştur. Ergindir, Çeşitli içecekler içerisinde limonun ve portakalın değişik versiyonlarını realist biçimde tablolarına aktarmıştır.

Resim 91. Gülay Ergindir; "Soda With Lemon", 2019, 90 x 120 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Gülay Ergindir'in, resimlerinde genel olarak limon kullanmasının nedeni, limonun içerisindeki dağılımlar, damarlı ve lifli görünümün soda içerisindeki görünümüne duyduğu hayranlıktır. Resimlerinde genellikle yapay ışıktan faydalanmayı tercih ediyor.

Resim 92. Gülay Ergindir; "Soda With Lemons", 2019, 90 x 130 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Tabloda, karanlık arka fon önünde duran bir bardak, soda içerisinde ve dışında limonlar yer almaktadır. Kullanılan yapay ışık ile limonların parlak sarı rengi sodanın içerisine yansımaktadır. Limon dilimin bardağın kenarına takılmasıyla resme hareketlilik katılmak istenmiştir ve limonun dışarıda kalan kısmı gölge oyunları ile izleyiciye sunulmuştur. Yarım dilim limon ile bardağı çevreleyen yuvarlak simetrisinin bozulması hedeflenmiştir. Bardağın mavi renkte seçilmesi sıcak soğuk rengi dengelemektedir.

Resim 93. Gülay Ergindir; "Naneli Limonlar", 2019, 80 x 100 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Karanlık alt zemin üzerine yapay ışıkla realist tarzda resmedilen limonların yanında nane yaprağı görülmektedir. Işık üstten gelmektedir ve odak noktası olan limonları aydınlatmaktadır. Eserde en parlak yer yarım dilim limondur. Limonun saydam olan yapısı bardağın yerle birleşimi olan gölgeyi de içerisinde barındırmaktadır. Ergindir, resimlerinde farklı nesnelere arayışı içerisine girmiştir ve nane yaprağının limonla uyum içerisinde olacağını düşünmektedir. Bardağın kenarına takılan limon tamamıyla sodanın içerisinde batmış durumdadır. Sodadan sıçrayan asitler cam bardağın kenarlarında ve limonun üzerinde kabarcıklar oluşturmaktadır. Oluşan bu kabarcıklar eserde canlılık hissi uyandırmaktadır.

Resim 94. Gülay Ergindir; "Limonlu Devnim", 2019, 80 x 100 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Ergindir, bu eserinde kullandığı farklı nesnenin yanında resimde hareketliliği ön planda tutmayı hedeflemiştir. Bu hareketliliği resmin odak noktası ve konusu olan limon ile sağlamıştır. Eserde alışagelmış limon ve nane nesnelерinin dışında limon çekirdeği de görülmektedir. Bu resminde limon dilimin tek yüzeyini değil de limonun kalınlığını, spiral duruşunu, dokusunu vermeye çalışmıştır. Limonun spiral duruşu anı sabitlemekte olup Gülay Ergindir'in eserinde arayış içerisinde olduğunun göstergesidir.

Resim 95. Gülay Ergindir; "Limonlar ve Zeytinler", 2019, 90 x 120 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Limonlar ve Zeytinler eserinde, limonu soda içerisinde resmetmek yerine bol ışıklı zeytinler üzerinde resmetmeyi tercih etmiştir. Limonun lifli yapısını resimlerinde gerçekçi bir üslupla resmeden Ergindir, eserlerinde yenilik arayışlarına devam etmektedir.

Resim 96. Gülay Ergindir; "Cola With Lemon", 2019, 90 x 120 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Kola içerisinde resmedilen limonun saydam yüzeyi kaybolmuş ve altındaki koyuluk, parlak sarı olan rengini de etkilemiştir. Limonun iç dokusu kolanın siyah rengiyle birlikte yeşile dönüşmüştür. Resme bakıldığında ilk olarak limon dikkati

üzerine toplamaktadır. Resimde kullanılan arka fon limon objesini ön plana çıkarmaktadır. Bardağın altında bulunan beyaz renkte masa ile cam dokusundaki kırılma dikkatlerden kaçmamıştır. Aşamalı bir şekilde perspektif anlayışı hakimdir. Perspektif, ilk olarak bardağın elipsi ile başlayıp arkadaki derinlik ile son bulmuştur.

Resim 97. Gülay Ergindir; "Portakallı Limon 1", 2019, 100 x 120 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Resimde, bol kabarcıklı soda içerisinde limon ve portakal yer almaktadır. Arka fonda kullanılan koyu renk ile kompozisyon dengelenmektedir. Arka fonda kullanılan koyu renk ile limonun ve portakalın rengi değişmiştir. Ergindir'in resimlerinde genellikle limon görülürken bu eserde karşımıza yarım portakal dilimi ile çıkmaktadır. Turunçgiller ailesinden olan portakalı resimlerine eklemiştir. İlk resimlerinde limon ile başlayıp, sonra nane objesini ekleyen Ergindir, portakal objesine de resimlerinde yer vererek aynı asimetrik dilimlemelerden ama farklı renk tonlarından oluşan portakaldan da yararlanmıştır.

Resim 98. Gülay Ergindir; "Portakallı Limon 2", 2019, 100 x 120 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya

Bu resminde ise, bütün bir dilim portakal ve yarım dilim limon ile portakal imgesine dikkatleri toplamaktadır. Limonu daha küçük resmedip, portakalın üzerine yerleştiren Ergindir, limonun parlak sarı rengini kaybedip daha turuncu renge yaklaşmasını hedeflemiştir. Limonun yüzeyinin yarısı kendi renginde olup, diğer yarısı turuncu renk ile harmanlanmıştır.

17. yüzyıl ve günümüz natürmort sanatçılarından etkilenerek resimlerinde limon imgesini kullanan Gülay Ergindir, o dönem ressamlarının aksine limonu dilimli şekilde resimlerine aktarmıştır. 17. Yüzyılda limon objesi genellikle kabuğundan soyulmuş biçimde resimlerde yer veriliyordu. Kabuğundan koparılmadan yapılan resimler Ergindir'in dikkatini çekerek resimlerine konu olmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada, 17. yüzyıldan günümüze resim sanatında limon çalışan ressamın araştırılmıştır. Limon imgesi ressamın dikkatini çekmiş ve yapıtlarında yer almıştır. Limon objesini resimlerinde kullanan ressamın farklı anlayışlarla ve biçimlerle limonu yorumlamıştır. İklim ve coğrafya değişiklikleri, ressamın tarzı, ışık- gölge gibi unsurlar limonun tuvale aktarılmasında farklılıklar oluşturmuştur.

Natürmort, 17. yüzyıl resim sanatında bir resim türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Hollanda'da yaşayan ressamın, zengin insanların mutfaklarını resmetmesiyle bu tür kendini göstermeye başlamıştır. Sonraki yüzyıllarda giderek daha da yaygınlık kazanmıştır. Natürmort resimleri, ressamın özgürlük alanlarını ifade etmektedir. Sanatçılar, istedikleri objeler ile kompozisyon kurarak, bir başka ifadeyle ölü doğa adını verdiğimiz bu türde resimler yapmışlardır.

17. ve 18. yüzyıl sanatçıları limon imgesinin kullanımı sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Limon onlar için hem estetik, hem de simgesel bir obje niteliği taşımaktadır. Gerek kabuğunun kullanımı, gerek içinin asimetrik dağılımı, gerekse de içinin süngerimsi dokusu ressamın cezbeden unsurlardan bazılarıdır. Ressamın tablolarında limon objesine, ölüm, hayatın geçiciliği gibi anlamlar yüklemiştir. Limona yükledikleri bu anlamlar ile genellikle ana temayı belirlemiştir. Limonun kabuğunu soyup limondan koparmadan kullanarak eserlerinde hareketliliği vermeyi amaçlayan sanatçılar, kendilerine has üsluplarıyla realist tarzda resimler yapmışlardır.

19 ve 20. yüzyıl resimlerinde limon resminin kullanımının arttığı söylenebilir. Örneğin; Henri Matisse, Cezanne, Van Gogh gibi sanatçıların natürmort resimlerinde sıklıkla limon objesi ile karşılaşmaktayız. Bu dönemlerde kullanılan limon objesi genellikle bütün olarak tablolara aktarılmıştır. Ressamın yaşadıkları yerlere göre renklerinde ve dokularında farklılıklar oluşmuştur. 19. ve 20. yüzyılda natürmort resimlerinde limon objesi vazgeçilmez bir obje olarak yer almaktadır.

Türk Ressamın limonu resimlerinde ana tema veya ana obje olarak kullanmamışlardır. Limon, genellikle eserlerde meyve sebze çeşitliliği olması amacıyla veya yardımcı obje olarak kullanılmıştır. Fikret Mualla, resimlerinde

sıklıkla limon imgesini lekesele tarzda kullanmaktadır. Resimlerinde limon, tek başına yer almadan yanında bir obje ile betimlenmektedir. Bu iki obje arasında bir bağ kurarak resimlerinde renk dengesini oluşturmaktadır.

Günümüz ressamaları, limon imgesini eserlerinde ana tema olarak sıklıkla kullanmayı tercih etmişlerdir. Julian Merrow-Smith, resimlerinde limon imgesini çoğunlukla kullanmıştır. Limon, onun resimleri için vazgeçilmez unsur niteliğindedir. Her yıl limon üzerinde yeni denemeler yaparak kendini geliştirmeyi hedeflemiştir.

Sonuç olarak, sanatçılar kendilerine ait üsluplarıyla, farklı kompozisyonlarda limonu bir sanat nesnesi olarak ele almışlardır. Resim sanatında limon, gerek bütün haliyle, gerek yarım haliyle, gerek kabuğuyla, gerekse de dilim veya dilimler olarak bir imge olarak kullanılmıştır. Sanatçılar üzerinde farklı etkiler yaratan limon objesi gerek kokusu, gerek tadı, gerek de rengiyle ressamların eserlerinde izler bırakmıştır.

Sanatçıların içinde buldukları yüzyıllar sanat anlayışlarını ve üsluplarını da etkilemiştir. Yüzyıllar içerisinde limon imgesinin ifade biçimleri ve yüklenen anlamlar da çeşitlilik göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Akay, A., Çalıkoğlu, L., & Gürel, H. N. (2005). Fikret Muallâ İçin " Retrospektif". *Fikret Muallâ* . İstanbul: İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı- İstanbul Modern Sanat İktisadi İşletmesi.
- Buchan J. - Barker J.(2001), *Art School*, Still Life
- Cebeci A. (2010), *Natürmort Yayınları*, Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anabilim Dalı
- Dranas, M. " *Şeker Ahmet Paşa*", Güzel Sanatlar Dergisi
- Ersoy A. (1998), *Günümüz Türk Resim Sanatı (1950'den 2000'e)*, Bilim Sanat Galerisi, İstanbul
- Hollingswoth M. (2009), *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul, İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
- Howard M. (2013), *Van Gogh 500 Görsel Eşliğinde Yaşamı ve Eserleri*, İstanbul, Kültür Yayınları
- İleri C. (2009), *Kolektif Cezanne*, Yapı Kredi Yayınları
- İskender K. (1997), *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul, Yem Yayınları,
- Gümrah H.(1989) *Natürmort-Yeni Bir Bakışla*, İstanbul, T.C. Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana sanat Dalı Resim Programı, Sanatta Yeterlilik Eser Çalışması
- Rosenberg J. Slive S. and Kuile Eh. (1984) Dutch Art and Architecture 1600-1800,
- Spence D.(2015), *Büyük Ressamlar Cezanne*, İstanbul, Beta yayıncılık,
- Kıymet G.(1997), *Çallı ve Atölyesi*, Türkiye İş Bankası, İstanbul
- Kıymet G.(1997), *Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği*, Akbank Yayınları
- Kütükoğlu B.(2008), *19. Yüzyıldan Günümüze Türk Resminde Natürmort ve Nesne*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Plastik Sanatlar Anabilim Dalı
- Lyton N. (1991), *Modern Sanatın Öyküsü*, İstanbul, Remzi Kitabevi
- Meral E. (2007), *Barok Dönemde Ölüdoğa Resminde Kullanılan Nesnelere ve Kendi Çalışmalarına Yansımaları*, İstanbul
- Moreno I. (2013), *A dissertation submitted in conformity with the requirements for the Masters Degree in Fine and Decorative Art*, London
- Müller P. (2005), *Figüre Color Space*, Henri Matisse, Germany
- Saldıray M. (2017), *Yaşam Alanı Resimleri Bağlamında Lirik Anlatımlar*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı, Ankara

Schneider N. (1999), *The Art of Still Life*, Taschen, Akt: Alemdar M.(2004), *Rönesans'dan Barok'a Dini ve Tarihsel Konulu Eserlerdeki Natürmort Nesnelere*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sanatta Yeterlilik Tezi

Spurling H. (2000), *The Unknown Matisse*, Penguin Books, 2.Basım, China

Turani A. (1990), *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul, Remzi Kitabevi

Vivien H. (2002), *Millet to Matisse*, New Haven and London

Yetkin S. (1977), *Barok Sanat*, İstanbul, Cem Yayınevi,

Walther İ. F. (1997), *Öncü Ressamlar-Picasso*, İstanbul, ABC Kitabevi

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.rijksmuseum.nl/aria/aria_artists/00017228?lang=en

Erişim Tarihi: 06.05.2021

<http://hayriesmer.com/makale/isigi-bicimlendiren-usta-adnan-varinca/48?ln=tr>

Erişim Tarihi: 26.05.2019

<https://tobysonneman.wordpress.com/2012/11/03/a-love-of-lemons-medici-style/>

Erişim Tarihi: 25.05.2019

http://art-matisse.com/1890_11.html

Erişim Tarihi: 22.05.2019

https://www.musee-orsay.fr/en/events/exhibitions/archives/exhibitions-archives/article/manet-les-natures-mortes-4169.html?S=&tx_ttnews%5Bsword%5D=manet%20les%20natures%20mortes&tx_ttnews%5BbackPid%5D=252&cHash=864e05cd7a&print=1&no_cache=1&

Erişim Tarihi: 16.05.2021

<https://www.artic.edu/artworks/44892/fish-still-life>

Erişim Tarihi: 16.05.2021

<http://www.georgesse.com/about>

Erişim Tarihi: 26.05.2019

<http://www.beyazart.com/sanatci/%C4%B0brahim-%C3%96rs>

Erişim Tarihi: 26.05.2019

<https://artuk.org/discover/stories/lemons-and-lobsters-and-cabbages-oh-my-symbolic-food-in-painting>

Erişim Tarihi: 05.05.2021

<http://artodyssey1.blogspot.com/2011/10/j-effrey-hayes.html>

Erişim Tarihi: 26.05.2019

<https://rosefineart.wordpress.com/2015/02/09/research-point-still-life-genre/>

Erişim Tarihi: 26.05.2019

<https://www.jeffhayes.com/about>

Erişim Tarihi: 14.05.2021

http://www.artchive.com/artchive/P/picasso/lemon_text.jpg.html

Erişim Tarihi: 22.05.2019

<https://www.wikiart.org/en/paul-cezanne/still-life-with-basket>

Erişim Tarihi: 08.05.2021

<http://www.pierreaugusterenoir.net/still-life-with-carafe/>

Erişim Tarihi: 09.05.2021

<https://www.biyografi.info/kisi/vincent-van-gogh>

Erişim Tarihi: 25.05.2019

<https://wangfineart.com/about/>

Erişim Tarihi : 15.05.2021

GÖRSEL KAYNAKLAR

Görsel 1. Jean Baptisse Simeon Chardin, "Yaban Çilekleriyle Dolu Sepet"

https://www.google.com/search?q=Jean+Baptisse+Simeon+Chardin,+yaban+%C3%A7ilekleriyle+dolu+sepet&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&sxsrf=ALeKk03jx0GrIdnxa8__PCq5dnvKaVYSg:1623611469362&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiM7oiHqJXxAhXDOuwKHZ7oAY4Q_UoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=p4MMdnIMF_PPCM
(Erişim Tarihi: 13.06.2021)

Görsel 2. Vincent Van Gogh, "Soğanlı Natürmort"

https://www.google.com/search?q=van+gogh+nat%C3%BCrmort+eserleri&tbm=isch&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwjktn_q5XxAhUPwaQKHaGBBsQrNwCKAF6BAgBEHg&biw=1349&bih=657#imgrc=ghUhVRFmviUPoM
(Erişim Tarihi: 13.06.2021)

Görsel 3. Paul Cezanne, "Şişe ve Elma Sepeti"

https://www.google.com/search?q=cezanne+elmalar&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&sxsrf=ALeKk03SX8yVZjTSlq5wXC017MEQiGv7nw:1623612994050&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwip1YzerZXxAhXKwAIHHdexDrMQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=NZjyOTE99ZACDM&imgdii=FVPw-MpfG1c1oM
(Erişim Tarihi: 13.06.2021)

Görsel 4. Alexander Adriaenssen "Gül Yengeç ve Ekmekli Natürmort"

<https://canvastar.blogspot.com/2018/03/alexander-adriaenssen-gul-yengec-ve.html>
(Erişim Tarihi: 08.05.2019)

Görsel 5. Willem Claesz. Heda, "Natürmort"

https://en.wikipedia.org/wiki/Willem_Claesz._Heda#/media/File:Willem_Claesz._Heda_005.jpg
(Erişim Tarihi: 07.05.2021)

Görsel 6. Pieter Claesz, "Balıklı Natürmort"

https://www.google.com/search?q=Pieter+Claesz,+Bal%C4%B1kl%C4%B1+%C3%96l%C3%BC+Do%C4%9Fa,&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjs4LeMzLfwAhXN_KQKH TqZAr4Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=600#imgrc=FPbtLvX0vWRQM&imgdii=03x_TqbpEOcbPM
(Erişim Tarihi: 07.05.2021)

Görsel 7. Francisco de Zurbaran "Lemons, Oranges and a Rose"

https://www.google.com/search?q=Francisco+de+Zurbar%C3%A1n.+Still-life+with+Lemons,+Oranges+and+Rose&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiN0_rS4qLiAhVMxKYKHS SmCIUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=Dr96ydcf675J1M:
(Erişim Tarihi: 07.05.2019)

Görsel 8. Jan Davidsz de Heem "Meyveli Istakozlu Natürmort"

https://www.google.com/search?q=Jan+Davidsz.+de+Heem+%281606+%E2%80%93+1683/4%29+Meyveli+ve+%3C%4B1stakozlu+Nat%3BCrmort,&tbm=isch&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&sa=X&ved=2ahUK EwjGmtW7nbHwAhUHohoKHSVvAWwQBxOECAEQLA&biw=1349&bih=657#imgrc=t-p6RruyxYaymM&imgdii=EZlOoF0Tr87K7M
(Erişim Tarihi: 05.05.2021)

Görsel 9. Jan Davidsz de Heem "Natülüs Kupası ile Natürmort"

https://www.google.com/search?q=de+heem+nautilus+kupas%4B1+ile+nat%3BCrmort&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=M6P4ftFG0CbLvM%252C1_jfBwAFDvYhjM%252C_%253BfE_FwxZ8DpCgYM%252C5f6e5HTfNOc6IM%252C_%253BvcXYSPRjFDKE3M%252CrNRaNFxmR5rlnM%252C_%253BqKVty6Xd9MOVcM%252C21Xr6INhj7U9aM%252C_%253B3fo0WswHFFcw1M%252CjKAA P03f66Ur5M%252C_%253BqshPvQHBy7ouDM%252CVWwDwaQPO4nIKM%252C_%253BUXNNZzi0BGghyM%252CYQ2_az7T3gU_sM%252C_%253BFiiBO1EHOzf8IM%252CpxffCHH4SENApM%252C_%253B5vTpVqh28J6wM%252CpxffCHH4SENApM%252C_%253BHB4nfrSyelz0jM%252Cc9qp1SEO3N8m3M%252C_&vet=1&usg=AI4_kSHICAFj2sALLZ WXX5i9H1yec_WQ&sa=X&ved=2ahUKEwjw5IaGpbPwAhVqlYsKHeRwAz8Q9QF6BAgNEAE#imgrc=M6P4ftFG0CbLvM
(Erişim Tarihi: 05.05.2021)

Görsel 10. Jan Davidsz de Heem "Natürmort"

https://www.google.com/search?q=de+heem+meyveli+nat%3BCrmort&tbm=isch&ved=2ahUKEwjmsuWHpbPwAhUU0YUKHfYeBiIQ2cCegQIABAA&oq=de+heem+meyveli+nat%3BCrmort&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECAAQEzoGCAAQHhATOGYIABAIEB5Qs9uKAVjaIoBYNL8igFoAHA AeACAAY8BiAHOEZIBBDaUMTiYAQCgAQQgAQtdn3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&scient=img&ei=0_OSYKb9C5SilwT2vZiQAg&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgrc=mxqNhOsfTvqyeM&imgdii=nmdw3Lxv9KunfM
(Erişim Tarihi: 05.05.2021)

Görsel 11. Jan Davidsz de Heem "Soyulmuş Limon, İstiridye ve Üzüm Natürmort"

https://www.google.com/search?q=de%20heem%20meyveli%20nat%3BCrmort&tbm=isch&tbs=ring:CW6j3n43jZJNYTTYsiMwQhP7&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&sa=X&ved=0CBwQuIIBahcKEwiw4aXUrbPwAhUAAAAAHQAAAAAQIw&biw=1349&bih=657#imgrc=Jaod0wIU C48w4M
(Erişim Tarihi: 05.05.2021)

Görsel 12. Willem Kalf "Helezon SedefKadehli Natürmort"

https://www.google.com/search?q=Helezon+Sedef+Kadehli+Nat%3BCrmort%2C+++kalf&tbm=isch&ved=2ahUKEwiM9uSDm7HwAhUzgM4BHTKZCKsQ2cCegQIABAA&oq=Helezon+Sedef+Kadehli+Nat%3BCrmort%2C+++kalf&gs_lcp=CgNpbWcQA1CMEFjJImCWI2gCcAB4AIABpAGIAZAEkgEDMC40mAEaOAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient

=img&ei=3tyRYIyPO7OAur4PsrKi2Ao&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgcr=-Fp-C2WStMNWAM
(Erişim Tarihi: 05.05.2021)

Görsel 13. Willem Kalf "Gümüş İbrik ile Natürmort"

https://www.google.com.tr/search?rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&q=ibrik+ile+g%C3%BCI+nat%C3%BCrmort+willem+kalf&spell=1&sa=X&ved=0ahUKEwjio47VxoriAhWCBWMBHfnGDmIQBQg6KAA&biw=1366&bih=657&dpr=1#imgcr=5k2ogM4eY0rimM:
(Erişim Tarihi: 07.05.2019)

Görsel 14. Willem Kalf; "Boynuzla Natürmort"

[https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&q=WILLEM+KALF+\(16221693\)+%27&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjwpc4bbiAhW15KYKHbpNCzAQsAR6BAgJEAE&biw=1366&bih=657#imgcr=n-p-FkXjUA31EM](https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&q=WILLEM+KALF+(16221693)+%27&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjwpc4bbiAhW15KYKHbpNCzAQsAR6BAgJEAE&biw=1366&bih=657#imgcr=n-p-FkXjUA31EM): (Erişim Tarihi: 25.05.2019)

Görsel 15. Abraham Van Beyeren; "Natürmort"

https://www.google.com/search?q=Abraham+van+Beyeren&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwibzfbOzbPwAhUjiYsKHc83BhoQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=657#imgcr=TKjLeWghIVnNSM (Erişim Tarihi: 06.05.2021)

Görsel 16. Bartolomeo Bimbi "Turunçgiller Aranjanı"

<https://tr.pinterest.com/pin/497929302548815771/>(Erişim Tarihi: 06.05.2019)

Görsel 17. Edouard Manet; "The Lemon"

https://www.google.com/search?q=manet+lemon&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiAsuvypMDwAhXQCewKHalSA5oQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgcr=-Ow36kjCQ_TFMM (Erişim Tarihi: 11.05.2021)

Görsel 18. Edouard Manet; "İstiridyeler"

https://www.google.com/search?q=manet+istiridyeler&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiqlMaP9cTWAhUxlySKHxyXB2oQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=600#imgcr=aS3hjdrTiUbaNM (Erişim Tarihi: 12.05.2021)

Görsel 19. Edouard Manet; "Natürmort İstiridye Limon Börek"

https://www.google.com/search?q=Edouard+Manet+Nat%C3%BCrmort+%C4%B0stiridye+Limon+B%C3%B6rek&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwig9eGT-MTWAhVJxIsKHefpCqgQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=600#imgcr=u0BGL6lnPvZr_M (Erişim Tarihi: 12.05.2021)

Görsel 20. Paul Cezanne "Örtülü Natürmort"

<https://tr.pinterest.com/pin/784330091331328021/>
(Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 21. Paul Cezanne Çiçekler ve Meyveler

<https://tr.pinterest.com/pin/350788258445438121/>
(Erişim Tarihi: 11.04.2019)

Görsel 22. Paul Cezanne "Still Life with Apples"

<https://www.wikidata.org/wiki/Q3873325> (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 23. Paul Cezanne "Still Life with Basket"

https://www.google.com/search?q=Paul+Cezanne+Still+Life+with+Basket&tbm=isch&ved=2ahUKEwi7ufT317jwAhWQDuwKHWe1ApcQ2cCegQIABAA&oq=Paul+Cezanne+Still+Life+with+Basket&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQEzIICAAQCBAeEBMyCAgAEAgQHhATUKaDB1imgwdgocHaABwAHgAgAGLAYgBiwGSAQMwLjGYAQCgAQGqAQQnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&scient=img&ei=QsiVYLuQMJCdsAfn6oq4CQ&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgrc=vHcK3hYst_0WeM
(Erişim Tarihi: 08.05.2021)

Görsel 24. Paul Cezanne "Still Life with Apples"

https://www.google.com/search?q=Still+Life+with+Apples,+1898&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiRp5251rjwAhUilosKHZ8IA_AQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=aWbXg2t5-Z8tAM (Erişim Tarihi: 08.05.2021)

Görsel 25. Paul Cezanne Bottle, "Carafe, Jug and Lemons"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=6&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=_d_hXO7HJqeZlwSBmLyODA&q=Bottle%2C+Carafe%2C+Jug+and+Lemons&oq=Bottle%2C+Carafe%2C+Jug+and+Lemons&gs_l=img.3...181408.181408..182787...0..0.119.119.0j1.02jgws-wiz-img.hCPy9xgEUAQ#imgrc=LfyRRS_fTOHehM
(Erişim Tarihi: 20.05.2019)

Görsel 26. Claude Monet; "Branch of Lemons"

https://www.google.com/search?q=Limon+Claude+Monet&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjC_bnnbvAhXokYsKHa3As0Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=vf-JQ45WjTU23M (Erişim Tarihi: 11.05.2021)

Görsel 27. Claude Monet; Branch of Lemons

https://www.google.com/search?q=Claude+Monet%3B+Branch+of+Lemons,&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjW2jsosDwAhVO2qQKHSwNDJEQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=w7qTnKTOMT3E1M
(Erişim Tarihi: 11.05.2021)

Görsel 28. Pierre Auguste Renoir "Three Lemons"

https://www.google.com/search?q=reno%C4%B1r+LEMON&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=p19AnxHIUwWkIM%253A%252COvjCIuFyFJgMMM%252C_&vet=1&usg=AI4_kR4Jk85UsyRKbUTclkH49suB8tt_Q&sa=X&ved=2ahUKEwjdivnT7KziAhVHysQBHZ6rC5MQ9QEwAHoECAkQBA#imgcr=XgGHNzAlMJ3YjM:&vet=1
(Erişim Tarihi:21.05.2019)

Görsel 29. Pierre Auguste Renoir; "Lemons"

<https://www.wikiart.org/en/pierre-auguste-renoir/lemons-1912>
(Erişim Tarihi:21.05.2019)

Görsel 30. Pierre Auguste Renoir, " Still Life with Lemons and Oranges"

https://www.google.com.tr/search?q=Still+Life+with+Lemons+and+Orange+s+pierre+reno%C4%B1r&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=c7KCIInnXYgFM%252CAowt9jXeT_BUVM%252C_&vet=1&usg=AI4_kSskNe5QGREnrIz0DINWzI1p2i4vQ&sa=X&ved=2ahUKEwiMzviHlrwAhV6_7sIHSCEDDAQ9QF6BAgNEAE#imgcr=M81VnSAL3w2e1M (Erişim Tarihi:09.05.2021)

Görsel 31. Pierre Auguste Renoir; "Still Life with Carafe"

[https://www.google.com/search?q=Still+Life+with+Carafe&sa=X&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&stick=H4sIAAAAAAAAAAIWRPYgTQRiGs8GLySRCbiMWaVwjiJdmf5KsORXO4xAVcii5cO2yP7M_tzTzM45u9tpZSkW1wpWIoLYqsihlRYWFOKNHBaChWhpd25y3GZTOd0z3_e7zfflJdap3iLF0W9Q6wdpatJ3B0HYgy59V1rNySQG8IAOZgLVPLDfYRjHjZuUKOYjPPkh4t1KeOeZ6MO0GeFUvr5nnVN51893IWPBLaJxjWj13Hw98n0hz5YXLfhrk8lOnoNE8vNsKlrqV5uxFJvEtrM4LdJlze3QfPw11071Vd7nBVHoUSrOh3OJRXuWITcnSTZdqcsSZREXXpMooSVu2KWRI1JQ128sDhK4kxreNjqzLsnQSx0F56ZiKvZWoxIcz1j3D9WCxR7QvoJYDq13MOhZXxnXher9Z9_vzWaL4uPnn_4wjwrgvoAoRB68RB6KoHGCLGXQel6QBwSs01Qa5Zn"q4sXyw0AchIOg2Ocl3Z1W2jP64_Pthj2HsMqG5BMkKbyHDMmMXsGFQ2oa9BHN422W0ANpDnQZ04KGBvgvPNs7yeXfAhcTxP8RwTKiomFGE3TFPPgf81tarDyuxzwnEStralG68730qrS8Xpuff8Fpzpc2Ck7fCAdJVb31_5cfh18Pfa0GKI_UCAXIj49aC3_WWpXKgwtXD640fq21C_tm8f7bp9KJ8pMvVB7snRma5rNDdJsjrE5jZUrJrwYYn5Bx5vFtgAA&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=bvS04XX6b7fBWM%252CYaX75_Gz5ZKPYM%252C_%253BYLt7y7WXGf2GM%252CfIKsDjwMne4zM%252C_%253B7LXCSoV86z9uM%252CLA14wcC7yN1aM%252C_%253BCsTUKHx8e9SxM%252CFssdGaliHta2JM%252C_%253B_fiEoxqr6JbyM%252Co4EHPrtXitGUOM%252C_%253BGAr0nYKtSRomIM%252CWsj0o_ddQQIZNM%252C_%253BYddXdlq015VM%252CfaOq_qCXcArIM%252C_%253BeFpum5cuSX_JkM%252CubR6OELma666M%252C_%253BnsW9zH0gRgoZIM%252CeLjkc80GDdnM%252C_%253BzpJf848XRYta_M%252C4VBCaj1UvwegaM%252C_&vet=1&usg=AI4_kRZQIsZtOqjtY1PxHF3L5dxN3bw&ved=2ahUKEwiyvKq0jrvwAhXECRAIHUvHANyQ9QF6BAgOEAE#imgcr=EPZPqp07s9NwtM](https://www.google.com/search?q=Still+Life+with+Carafe&sa=X&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&stick=H4sIAAAAAAAAAAIWRPYgTQRiGs8GLySRCbiMWaVwjiJdmf5KsORXO4xAVcii5cO2yP7M_tzTzM45u9tpZSkW1wpWIoLYqsihlRYWFOKNHBaChWhpd25y3GZTOd0z3_e7zfflJdap3iLF0W9Q6wdpatJ3B0HYgy59V1rNySQG8IAOZgLVPLDfYRjHjZuUKOYjPPkh4t1KeOeZ6MO0GeFUvr5nnVN51893IWPBLaJxjWj13Hw98n0hz5YXLfhrk8lOnoNE8vNsKlrqV5uxFJvEtrM4LdJlze3QfPw11071Vd7nBVHoUSrOh3OJRXuWITcnSTZdqcsSZREXXpMooSVu2KWRI1JQ128sDhK4kxreNjqzLsnQSx0F56ZiKvZWoxIcz1j3D9WCxR7QvoJYDq13MOhZXxnXher9Z9_vzWaL4uPnn_4wjwrgvoAoRB68RB6KoHGCLGXQel6QBwSs01Qa5Zn) (Erişim Tarihi:09.05.2021)

Görsel 32. Vincent Van Gogh Şişeler, "Limonlar ve Portakallar"

<https://tr.pinterest.com/pin/480477853981137386/>
(Erişim Tarihi: 11.04.2019)

Görsel 33. Vincent Van Gogh "Şişe ve Tabaktaki Limonlar"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=VTfQXLHgD5yIjLsPxIeCwAY&q=van+gogh+limon&oq=van+gogh+limon&gs_l=img.3...188500.192742..193182..0.0..0.195.1131.0j8.....0....1..gswizimg.....0i67j0j0i30j0i8i30.2yScrtqMYA#imgrc=f2HU903powZEE_M:
(Erişim Tarihi: 06.05.2019)

Görsel 34. Vincent Van Gogh "Mavi Emaye Kahve Demliği, Çanak Çömlek ve Meyve"

<https://tr.pinterest.com/pin/654570127068011007/>
(Erişim Tarihi: 11.04.2019)

Görsel 35 Vincent Van Gogh; "Still Life of Oranges and Lemons with Blue Gloves"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=ZOXhXJaK62VlwT00ajgBw&q=Still+Life+of+Oranges+and+Lemons+with+Blue+Gloves&oq=Still+Life+of+Oranges+and+Lemons+with+Blue+Gloves&gs_l=img.3...40360.40360..41048...0.0..0.116.116.0j1.....0....2j1..gswizimg.z4_k40BwOl#imgrc=jxTS9eyxj_g_qM: (Erişim Tarihi: 20.05.2019)

Görsel 36. Vincent Van Gogh; "Still Life With Lemons On A Plate"

https://www.google.com/search?tbm=isch&sa=1&ei=YYniXJT8A8blwSBtoPgDg&q=van+gogh+lemon&oq=van+gogh+lemon&gs_l=img.3...44004628.44006443..44006920...0.0..0.0.0.....0....1..gswizimg.MXyZ9sk1HoA#imgdii=pDk1MLgI4TDJMM:&imgrc=G1b513uDCkOSQM:
(Erişim Tarihi: 21.05.2019)

Görsel 37. Henri Matisse "Black Philodendron and lemons"

https://www.google.com.tr/search?q=henri+matisse+lemon&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjy5Nzw2qLiAhXqwsQBHRS8DIcQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=wrbqRfkhPIinsWM: (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 38. Henri Matisse "Lemons on a Pewter Plate "

https://www.google.com.tr/search?q=henri+matisse+lemon&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjy5Nzw2qLiAhXqwsQBHRS8DIcQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=iAyD-zHfSdZy_M: (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 39. Henri Matisse "Mavi Saksı ve Limon"

https://www.google.com.tr/search?q=Henri+Matisse+lemon&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjEyeajzq_iAhUQysQBHfiyD2IQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgdii=UKGUSGU69NpUCM:&imgcr=MnAIhN6qQbWk6M
(Erişim Tarihi: 22.05.2019)

Görsel 40. Henri Matisse; "Still Life With Plaster Figure,"

https://www.google.com/search?q=STILL+LIFE+WITH+PLASTER+FIGURE+matisse&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=9gz90yCSoliIFM%252C%252C%252CLHaZMIdFsJ_CM%252C_%253BiHkVliRa81dL4M%252CmN0tHBUf_5peXM%252C_%253BrT_DO57lKmbjM%252CQX9ukZJCIjOenM%252C_%253BkwfWDO5bv0xGM%252CspZmj2tj90VJPM%252C_%253BCXxbevCDcHbTM%252CkYOhrFg8gzLqIM%252C_%253BDpykTtEabVAXmM%252CsVZTz_Lm3eNrM%252C_%253BcMeoeGNJ6z5RyM%252CmCu_7QOC9T3QeM%252C_%253BmfKTS1GamoHAoM%252CtB0eDO49wvWH2M%252C_%253BEBV7LavwJf_kNM%252CkYOhrFg8gzLqIM%252C_%253BQjeZOs2wsQsmuM%252CSq7MPEJ8klxXsM%252C_&vet=1&usg=AI4_kSsjvyi_1mAD2Er229l6Vzd_IoWyA&sa=X&ved=2ahUKEwjQnYz4h73wAhWRKQKHRV0CmIQ9QF6BAGMEAE#imgcr=9gz90yCSoliIFM (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

Görsel 41. Henri Matisse; "Blue Still Life"

https://www.google.com/search?q=BLUE+STILL+LIFE&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjhrq8yr3wAhVG2qQKHSXiAUgQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=657#imgcr=bCUbl3wQiwWBpM (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

Görsel 42. Henri Matisse; "Harmony in Red"

https://www.google.com/search?q=HARMONY+IN+RED&tbm=isch&ved=2ahUKEwjStNG9yr3wAhUENuwKHTSSB44Q2cCegQIABAA&oq=HARMONY+IN+RED&gs_lcp=CgNpbWcQA1CtpS9YraUvYOmQL2gAcAB4AIABYQGIAckBkgEDMi0xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=PvmYYJKiJYTssAe0pJ7wCA&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgcr=yy43ax91SiCoEM
(Erişim Tarihi: 09.05.2021)

Görsel 43. Henri Matisse; "Still Life With Vase"

https://www.google.com/search?q=STILL+LIFE+WITH+VASE+henri+matisse&tbm=isch&ved=2ahUKEwjC2rj073wAhVntqQKHTs5AysQ2cCegQIABAA&oq=STILL+LIFE+WITH+VASE+henri+matisse&gs_lcp=CgNpbWcQA1CzEVjMLGCKLmgAcAB4AIABnwKIAZwSkEGMCA4xMC40mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=_WKYYILpJs3skgW78ozYAg&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgcr=RidU1R08AAAOzM (Erişim Tarihi: 10.05.2021)

Görsel 44. Henri Matisse; "Pianist and Still Life "

https://www.google.com/search?q=PIANIST+AND+STILL+LIFE&tbm=isch&ved=2ahUKEwjimqvn073wAhUN86QKHbSZAvCQ2cCegQIABAA&oeq=PIANIST+AND+STILL+LIFE&gs_l=cp=CgNpbWcQA1DZ_yhY2f8oYL uEKWgAcAB4AIAB0AGIAdABkgEDMi0xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=BGOYYOKIPI3mkwW0s4q4Dw&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgrc=LDEqEyvVTldioM (Erişim Tarihi: 10.05.2021)

Görsel 45. Henri Matisse; "Interior With A Phonograph"

https://www.google.com/search?q=INTERIOR+WITH+A+PHONOGRAP H&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=t8SrDSYsX_CmM%252CwDWuLwWAqR3DhM%252C_%253BfxHo0oRfC3YZ6M%252CcoJV8kSFQ2whmM%252C_%253BaRs_jN7aG6SS6M%252C3JcZUIRepWE1M%252C_%253B2TYRTsI1XZ5W0M%252CC5GZNLVarm2IkM%252C_%253BO4dHz4331onVM%252C3JcZUIRepWE1M%252C_%253B1CPC3meQwUWxKM%252Cx2yi70Ttc9ASM%252C_%253BDEUx24Qlj3U3zM%252Cxwp3ffqhOyhw_M%252C_%253BVWBZnw5krQWunM%252C4m9HQFBeffSJhM%252C_%253BeQ8mGnmDFejJM%252Cx2yi70Ttc9ASM%252C_%253B5VqVguD4UNoYM%252CfoJsm9gyxyUMDM%252C_&vet=1&usg=AI4_kQ5IDM2Uk8hQOJy8oys5ruUPi3w1g&sa=X&ved=2ahUKEwj_nNCi2r3wAhUP_KQKHQz4B5EQ9QF6BAGNEAE#imgrc=t8SrDSYs-X_CmM (Erişim Tarihi: 10.05.2021)

Görsel 46. Henri Matisse; "Pink Tablecloth"

https://www.google.com/search?q=PINK+TABLECLOTH+henri+matisse&tbm=isch&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwinxqJ3r3wAhWEIMUKHRuNCJMQBXoECAEQLQ&biw=1349&bih=657#imgrc=7kmqmL21fGGEBM (Erişim Tarihi: 10.05.2021)

Görsel 47. Picasso, "Bowl, and Lemon"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=gK7eXOjOI7uf1fAPzIu5A0&q=Pablo+Picasso+Pitcher%2C+Bowl%2C+and+Lemon%2C+1907&oeq=Pablo+Picasso+Pitcher%2C+Bowl%2C+and+Lemon%2C+1907&gs_l=img.3...1026561.1026561..1027249...0.0..0.300.300.31....0....2j1..gswizimg.xfcKJ5hmrU#imgrc=mLVpCgS8Wdqt2M: (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 48. Picasso, "Lemon and Oranges"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=gK7eXOjOI7uf1fAPzIu5A0&q=Pablo+Picasso+Pitcher%2C+Bowl%2C+and+Lemon%2C+1907&oeq=Pablo+Picasso+Pitcher%2C+Bowl%2C+and+Lemon%2C+1907&gs_l=img.3...1026561.1026561..1027249...0.0..0.300.300.31....0....2j1..gswizimg.xfcKJ5hmrU#imgrc=mPiFayLHA0k9HM: (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 49. Picasso, "Lemon and Red Pitcher"

https://www.google.com/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=u3rlXJegIZHUUC3Hm6AF&q=Picasso%2C+lemons&oq=Picasso%2C+lemons&gs_l=img.3...78772.78772..79058...0.0..0.0.0.....0....1..gws-wizimg.gt8zdvAHxI4#imgcr=NwBuJGYFZ_VZ1M: (Erişim Tarihi: 22.05.2019)

Görsel 50. Picasso, "Masadaki Ekmek ve Meyve Tabakası"

https://www.google.com/search?q=Picasso%E2%80%99nun+masadaki+ekmek+ve+meyve+taba%C4%9F%C4%B1&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEw74ym_bzwAhUnsaQKHUbdAegQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgcr=zbHstbmTGAAbkM (Erişim Tarihi: 09.05.2021)

Görsel 51. Georges Braque "Lemons"

http://www.4-construction.com/tr/madde/georges-braque-resimlerinde-meyve-ve-gozyuk-ile-naturmort_8469/ (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 52. Georges Braque, "Bowl of Lemons"

http://www.4-construction.com/tr/madde/georges-braque-resimlerinde-meyve-ve-gozyuk-ile-naturmort_8469/ (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 53. Georges Braque, "Still Life with Pitcher and Lemons"

https://www.google.com/search?q=%5BStill+Life+with+Pitcher+and+Lemons&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiQ4oTT1qjiAhXDepoKHfjKCzoQ_AUIDygC&biw=1366&bih=657#imgcr=kLv7HZUq3AsjhM: (Erişim Tarihi: 20.05.2019)

Görsel 54. Georges Braque, "Les Citrons Lemons"

https://www.google.com/search?q=georges+braque+lemon&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiF0JW02KLiAhW6ysQBHRgVDDYQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgcr=kCTc42ApSZhkdM: (Erişim Tarihi: 17.05.2019)

Görsel 55. Şeker Ahmet Paşa "Muzlu Natürmort"

[file:///C:/Users/Eren/Downloads/1764-Sheker_Ahmed_Pasha-1841-1907-Omer_Faruq_Sherifoghlu-Ilona_Baytar-2008-247s%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Eren/Downloads/1764-Sheker_Ahmed_Pasha-1841-1907-Omer_Faruq_Sherifoghlu-Ilona_Baytar-2008-247s%20(1).pdf) (Erişim Tarihi: 06.05.2019)

Görsel 56. Süleyman Seyyit "Natürmort"

https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=fX_qXLmbMYSmwQL904LIDA&q=s%C3%BCleyman+seyyid+eserleri&oq=s%C3%BCleyman+seyyid+&gs_l=img.1.0.016j0i30j0i8i30j0i24i2.18332.18332..21170...0.0..0.140.140.0j1.....0...1..gws-wiz-img.ivGca6Amlil#imgcr=a_rFZWzWelu5EM: (Erişim Tarihi: 26.05.2019)

Görsel 57. Fikret Mualla; "Mavili Natürmort"

https://www.google.com.tr/search?q=mavili+nat%C3%BCrmort+fikret+mualla&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiE3N2CiMXwAhXehv0HHQhNAQsQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=ud6oib8xJimJTM (Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 58. Fikret Mualla; "Natürmort"

https://www.google.com.tr/search?q=+nat%C3%BCrmort+fikret+mualla&tbm=isch&ved=2ahUKEwiWqK24isXwAhWW47sIHRQmBkYQ2cCegQIABAA&oq=+nat%C3%BCrmort+fikret+mualla&gs_lcp=CgNpbWcQAzIGCAAQCBAeMgYIABAIEB5Q4m5Y4m5gsHFoAHAAeACAAZIBiAGSAZIBAZAuMZgBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW_1nwAEB&sclient=img&ei=1EecYJbuIpbH7_UPIMyYsAQ&bih=657&biw=1366&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533#imgrc=VAxz0jn4OF0neM (Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 59. Fikret Mualla; "Chianti Şişesi ve Balık"

https://www.google.com.tr/search?q=Chianti+%C5%9Ei%C5%9Fesi+ve+Bal%C4%B1k%E2%80%9D&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&hl=tr&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjShPWjjqLyAhUGKewKHVTPBGMQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgrc=6ujevQea2OrqJM (Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 60. Fikret Mualla; "Natürmort"

https://www.google.com/search?q=fikret+mualla+son+naat%C3%BCrmort&tbm=isch&ved=2ahUKEwizpobQkcXwAhVqMewKHcwFDuYQ2cCegQIABAA&oq=fikret+mualla+son+naat%C3%BCrmort&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAGAEBAEB46BggAEAgQHjoECAAQGFD_c1jLlgFguJcBaABwAHgAgAGrAYgBoxKSAQQwLjE4mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=XUcYPODErisAfMi7iwDg&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgrc=smlI2VzNaUHOPM&imgdii=eAcTRKP5QPSJTM (Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 61. Fikret Mualla; "Natürmort"

https://www.google.com/search?q=fikret+mualla+son+naat%C3%BCrmort&tbm=isch&ved=2ahUKEwizpobQkcXwAhVqMewKHcwFDuYQ2cCegQIABAA&oq=fikret+mualla+son+naat%C3%BCrmort&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAGAEBAEB46BggAEAgQHjoECAAQGFD_c1jLlgFguJcBaABwAHgAgAGrAYgBoxKSAQQwLjE4mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=XUcYPODErisAfMi7iwDg&bih=657&biw=1366&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533#imgrc=smlI2VzNaUHOPM&imgdii=eAcTRKP5QPSJTM (Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 62. Mahmut Cuda; "Kavun ve Mavi Kasedeki Meyveler"

https://www.google.com/search?q=mahmut+cuda+kavun+ve+mavi+kasedeki+meyveler&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=tr&authuser=0&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiX3qH1k7niAhXHepoKHZhdACAQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=wN0riWDtG2mR0M
Erişim Tarihi: 26.05.2019

Görsel 63. Adnan Varınca; "Natürmort"

https://www.google.com.tr/search?rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&tbm=isch&q=adnan+var%C4%B1nca&chips=q:adnan+var%C4%B1nca,online_chips:nat%C3%BCrmort&sa=X&ved=0ahUKEwiwpeHm7niAhXa8uAKHUPhAy8Q4IYIKigD&biw=1366&bih=657&dpr=1#imgrc=TS96B96Ff6WXC
M: (Erişim Tarihi: 26.05.2019)

Görsel 64. Adnan Varınca; "Natürmort"

https://www.google.com/search?q=adnan+var%C4%B1nca+nat%C3%BCrmort&tbm=isch&ved=2ahUKEwia27X_s8fwAhVz2rsIHT_mC2kQ2cCegQIABAA&oq=adnan+var%C4%B1nca+nat%C3%BCrmort&gs_lcp=CgNpbWcQA1D8rAZY6a4GYI22BmgAcAB4AIABeYgB8QGS AQMwLjKYAQ CgAQQGqAQnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=1ndYJqYOfü07_UPv8yvyAY&bih=657&biw=1366#imgrc=BPtqlUWSUrN4TM
(Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 65. İbrahim Örs "Limonlu"

https://www.google.com.tr/search?q=%C4%B0brahim+%C3%96rs+%E2%80%9CLimonlu%E2%80%9D+eseri&tbm=isch&ved=2ahUKEwi3kozBj6LyAhXkvKQKHRgFDl8Q2cCegQIABAA&oq=%C4%B0brahim+%C3%96rs+%E2%80%9CLimonlu%E2%80%9D+eseri&gs_lcp=CgNpbWcQA1DxL1j5PWDpP2gAcAB4AIABogGIAagHkgEDMC42mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=QysQYffkDT5kgWYirj4BQ&bih=657&biw=1366&rlz=1C2GTPM_trTR533TR533&hl=tr#imgrc=17y5HTTDDvtVmM
(Erişim Tarihi: 13.05.2021)

Görsel 66. Julian Merrow-Smith "Bir Bardak Limon"

<https://translate.google.com/translate?hl=tr&sl=en&u=https://shiftinglight.com/archive.html&prev=search> (Erişim Tarihi: 06.05.2019)

Görsel 67. Julian Merrow-Smith; "Lemons"

[https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=univ&tbm=isch&q=.+Julian+MerrowSmith+\(1959%E2%80%A6\)+who&sa=X&ved=2ahUKEwjn6z4ycfwAhXY_rsIHWwKDjAQjJkEegQIBBAB#imgrc=joKtYE9yHyJysM](https://www.google.com/search?rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&source=univ&tbm=isch&q=.+Julian+MerrowSmith+(1959%E2%80%A6)+who&sa=X&ved=2ahUKEwjn6z4ycfwAhXY_rsIHWwKDjAQjJkEegQIBBAB#imgrc=joKtYE9yHyJysM) (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 68. Julian Merrow-Smith; "Lemons, 2005"

<https://seattleartistleague.com/2018/09/29/daily-painters-julian-merrow-smith/> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 69. Julian Merrow-Smith; "Lemons, 2006"

<https://seattleartistleague.com/2018/09/29/daily-painters-julian-merrow-smith/> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 70. Julian Merrow-Smith; "Lemons, 2016"

<https://seattleartistleague.com/2018/09/29/daily-painters-julian-merrow-smith/> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 71. Julian Merrow-Smith; "Lemons, 2017"

<https://seattleartistleague.com/2018/09/29/daily-painters-julian-merrow-smith/> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 72. Julian Merrow-Smith; "Lemons, 2018"

<https://seattleartistleague.com/2018/09/29/daily-painters-julian-merrow-smith/> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

Görsel 73. Georgesse Gomez "Lemons and Blue Bow"

https://www.google.com/imgres?imgurl=https://d2ie288hwu80n0.cloudfront.net/works/4035/bigthumb20160403eJp9xsf62I2odm5kL3az_rxk_ueRUg4f1JKuXOUvXdTCMLPCJmqjaCvpWAgCFHEJDeDwSkJpDIJ4_r.jpg&imgrefurl=https://www.artfullywalls.com/works/4035/lemonsandbluebowl&docid=eVzYe_KOh0vV4M&tbnid=YrnlNdtU3SeA_M:&vet=1&w=797&h=600&hl=tr-TR&source=sh/x/im (Erişim Tarihi:17.05.2019)

Görsel 74. Georgesse Gomez; "Parlak Bir Limon"

[https://www.google.com/search?q=Georges+Gomez+\(1960%E2%80%A6\)+who&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=en&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwikjYuEvMzwAhU1_7sIHUw6A0IQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgres=haC1UcN0XgesgM](https://www.google.com/search?q=Georges+Gomez+(1960%E2%80%A6)+who&rlz=1C1GTPM_trTR533TR533&hl=en&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwikjYuEvMzwAhU1_7sIHUw6A0IQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1366&bih=657#imgres=haC1UcN0XgesgM) (Erişim Tarihi:15.05.2021)

Görsel 75. Youqing Wang, "A Peeled Lemon Still Life"

<https://www.google.com/imgres?imgurl=https://2.bp.blogspot.com/cfSj36mEqVE/Vye9biFtQaI/AAAAAAAAHkU/jmTA2x6612w8PEJecY2cpIAYA Uz3TxymQCLcB/s1600/160424%252Ba%252Bpeeled%252Blemon.jpg&imgrefurl=http://wangfineart.blogspot.com/2016/05/a-peeled-lemon-stilllife-paintingday.html&docid=ImoSjtV4ib1tIM&tbnid=Q47RaAg9cZbqTM:&vet=1&w=700&h=500&hl=tr-TR&source=sh/x/im> (Erişim Tarihi:17.05.2019)

Görsel 76. Youqing Wang;" Lemons"

<https://wangfineart.com/commission/> (Erişim Tarihi:15.05.2021)

Görsel 77. Youqing Wang; "Lemons"

<https://wangfineart.com/commission/> (Erişim Tarihi:15.05.2021)

Görsel 78. Aysin Cebeci "Soyulmuş Limonlu Natürmort"

Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu (Erişim Tarihi:30.04.2021)

Görsel 79. Ayşin Cebeci "Üç Limon Dilimli Natürmort"

Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu (Erişim Tarihi:30.04.2021)

Görsel 80. Sarah Sedwick; "Lemon Sugar"

<https://www.sarahsedwick.com/portfoliviewer?collection=101099#lg=1&artworkId=4155666> (Erişim Tarihi:25.06.2021)

Görsel 81. Sarah Sedwick; "Lemon Wheels"

<https://www.sarahsedwick.com/portfoliviewer?collection=101099#lg=1&artworkId=3984975> (Erişim Tarihi:25.06.2021)

Görsel 82. Sarah Sedwick; "Golden Spiral"

<https://www.sarahsedwick.com/portfoliviewer?collection=101099#lg=1&artworkId=3156783> (Erişim Tarihi:25.06.2021)

Görsel 83. Sarah Sedwick; "Yellow Path"

<https://www.sarahsedwick.com/portfoliviewer?collection=101099#lg=1&artworkId=2428166> (Erişim Tarihi:25.06.2021)

Görsel 84. Sarah Sedwick; "Green Tea with Lemons"

<https://www.sarahsedwick.com/portfoliviewer?collection=101099#lg=1&artworkId=2428164> (Erişim Tarihi:25.06.2021)

Görsel 85. Vitaly Urzhumov, "Buzda Limon"

<https://mehmetyuksel.org/surrealist-ressam-vitaly-urzhumovun-limon-dunyasi/> (Erişim Tarihi: 17.06.2021)

Görsel 86. Vitaly Urzhumov, "Limon Bahçesi"

<https://mehmetyuksel.org/surrealist-ressam-vitaly-urzhumovun-limon-dunyasi/> (Erişim Tarihi: 17.06.2021)

Görsel 87. Vitaly Urzhumov, "Limon Dünyası II"

<https://mehmetyuksel.org/surrealist-ressam-vitaly-urzhumovun-limon-dunyasi/> (Erişim Tarihi: 17.06.2021)

Görsel 88. Vitaly Urzhumov, "Hasat 3"

<https://mehmetyuksel.org/surrealist-ressam-vitaly-urzhumovun-limon-dunyasi/> (Erişim Tarihi: 17.06.2021)

Görsel 89. Jeffrey Hayes, "Soyulmuş Limon"

<https://www.google.com/imgres?imgurl=https://www.jeffhayes.com/wpcontent/uploads/2015/03/100770.jpg&imgrefurl=https://www.jeffhayes.com/100770/&docid=cVxzZ6RaSzsXM&tbnid=Gi0m4OmiXNWluM:&vet=1&w=1000&h=1000&hl=tr-TR&source=sh/x/im> (Erişim Tarihi:17.05.2019)

Görsel 90. Jeffrey Hayes; "Bir Renk Çalışması"

<https://www.jeffhayes.com/process> (Erişim Tarihi: 14.05.2021)

- Görsel 91.** Gülay Ergindir, Soda With Lemon, 2019, 90x120, T.Ü.A.B.
- Görsel 92.** Gülay Ergindir, Soda With Lemons, 2019, 90x130, T.Ü.A.B.
- Görsel 93.** Gülay Ergindir, Naneli Limonlar, 2019, 80x100, T.Ü.A.B.
- Görsel 94.** Gülay Ergindir, Limonlu Devinim, 2019, 80x100, T.Ü.A.B.
- Görsel 95.** Gülay Ergindir, Limonlar ve Zeytinler, 2019, 90x120, T.Ü.A.B.
- Görsel 96.** Gülay Ergindir, Cola With Lemon, 2019, 90x120, T.Ü.A.B.
- Görsel 97.** Gülay Ergindir, Portakallı Limon 1, 2019, 100x120, T.Ü.A.B.
- Görsel 98.** Gülay Ergindir, Portakallı Limon 2, 2019, 100x120, T.Ü.A.B.

